

# INFO LGOG KRING TER HORST

Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap kring Ter Horst  
Opgericht 1 januari 1974



1989 no 0; 1990 no 1 en 2; 1991 no 3 en 4; 1992 no 5 en 6; 1993 no 7 en 8; 1994 no 9 en 10; 1995 no 11, 12 en 13; 1996 no 14 en 15; 1997 no 16 en 17; 1998 no 18 en 19; 1999 no 20 en 21; 2000 no 22 en 23; 2001 no 24 en 25; 2002 no 26 en 27; 2003 no 28 en 29; 2004 no 30 en 31; 2005 no 32 en 33; 2006 no 34 en 35; 2007 no 36 en 37; 2008 no 38 en 39; 2009 40 en 41; 2010 no 42 en 43; 2011 no 44 en 45; 2012 no 46 en 47; 2013 48 en 49; 2014 no 50 en 51; 2015 no 52 en no 53; 2016 no 54 en 55; 2017 no 56 en 57; 2018 no 58

#### INFO LGOG KRING TER HORST

Negenentwintigste jaargang, nummer 58, februari 2018

Een uitgave van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap kring Ter Horst.

INFO LGOG verschijnt twee maal per jaar. De oplage is 200 exemplaren.

#### REDACTIE INFO LGOG

Dhr. J.H. Jenniskens (Jos)  
Engelerveld 14, 5961 DP Horst.  
Telefoon: 077 398 2948  
Telefoon: 06-13636386  
e-mail: [josjenniskens@home.nl](mailto:josjenniskens@home.nl)

Dhr. J.T.L. Duijf (Jan)  
Kloosterstraat 19, 5961 GE Horst  
Telefoon: 077 398 8322  
e-mail: [jtlduijf@hetnet.nl](mailto:jtlduijf@hetnet.nl)

Redactieadres: Engelerveld 14, 5961 DP Horst, telefoon 077 398 2948

# INHOUDSOPGAVE

<b><i>Van de redactie</i></b>	4
<b><i>Het woord is aan de voorzitter</i></b>	5
Programma 2018	7
<b><i>Column: Historische sensatie (14) Wim Moorman</i></b>	9
<b><i>Artikelen</i></b>	
Ter Voert in de Echo	13
Het oudste pand van Sevenum	17
Stoomzuivelfabriek Wilhelmina	21
Swolgense kermistaferelen uit vroeger eeuwen	24
Het Groene Kruis in Tienray	27
De oorlogsgraven stichting deel 3	31
Melderslo sinds 1923 telefonisch bereikbaar	39
Turfstrooisel voor de Europese paardenstallen	45
<b><i>Column: Huijs de Donck kasteel van Sevenum</i></b>	52
<b><i>Bestuurszaken</i></b>	
Verslag 43 <sup>e</sup> jaarvergadering	57
Jaarverslag 2017 Kring Ter Horst	60
Bestuur LGOG kring Ter Horst	64

## VAN DE REDACTIE

Op 18-12-2017 overleed plotseling Arnold Jacobs. Arnold was een vaste en gewaardeerde leverancier van artikelen voor ons blad. Het toeval wil dat het laatste stuk dat Arnold ons deed toekomen van de hand van de in 2014 overleden Harry Beurskens was. Het is een relatief zeldzaam verhaal over de Swolgensse geschiedenis. Het artikel wordt in deze uitgave gepubliceerd.

Nieuw in de INFO is de bijdrage van Mart Lenssen. Mart is een gekende Sevenumse amateurhistoricus die bereid is op vaste basis in ons blad te publiceren. Het betreft pentekeningen van zijn hand, waarvan de redactie verwacht dat die de INFO verder zullen verlevendigen. Het maken van die pentekeningen is een andere manier van met geschiedenis bezig zijn. Hoeveel liefde voor geschiedenis wordt in een pentekening vastgelegd?

Of het nu pentekeningen of foto's zijn, de visuele kant van onze lokale geschiedenis helpt zeker bij het zich een beeld vormen van die historie: tekstfragmenten, mensen, machines, gebouwen, plattegronden en statistieken helpen de verbeelding een handje en zijn en blijven een welkome aanvulling op geschreven teksten. Hebben een waarde op zich. We zijn dan ook blij met het gevarieerde aanbod dat onze vaste medewerkers u telkens weer bieden.. ◀

# HET WOORD IS AAN DE VOORZITTER

## UITDAGING

*Marcel van den Munckhof, (voorzitter)*

LGOG Kring ter Horst is inmiddels 2018 begonnen met nieuwe plannen voor dit jaar en de komende jaren. Daarbij proberen we op de eerste plaats onze leden te interesseren, maar uiteraard ook andere belangstellenden. De interesse voor ons werk is ook buiten de kring van onze leden groot maar het vertaalt zich niet altijd naar nieuwe leden.

En dat is een ontwikkeling die wij, uiteraard, proberen te keren. Het belang van een stabiel ledenaantal behoeft geen uitleg maar is wel een zorg. De toenemende individualisering maakt dat mensen liever keuzes maken uit het aanbod in plaats van een vereniging permanent te ondersteunen. Een begrijpelijke tendens maar hopelijk zet die zich niet door. Door vernieuwing in onze presentatie, duidelijkere aanwezigheid en door nieuwe activiteiten trachten wij de eerste stappen hiertoe te zetten.

Voor het jaar 2018 heeft het bestuur gekozen voor een wintercursus Latijn voor genealogen.

Onderzoekers van het verleden van hun stad, streek of familie worden dikwijls geconfronteerd met moeilijk leesbare teksten. Niet alleen het schrift, maar ook de taal kunnen daarbij parten spelen. Daarbij vormt het Latijn vaak een niet te passeren obstakel. Met deze korte inleidende cursus proberen we deze bronnen toegankelijker te maken. De cursus heeft het benodigde aantal deelnemers en voldoet daarmee aan onze verwachting en doelstelling.

Voor de excursie kiezen we een "monumentaal" doel en gaan we richting het Duitse Ruhrgebied. We zullen er enkele opvallende maar hier minder bekende zaken bezoeken. Wij denken daarmee weer tegemoet te komen aan de interesses van veel van onze leden. Wij bieden deze excursie ook aan de leden van de kringen Venray en van Maas en Niers aan; daar bestaat ook belangstelling voor onze activiteiten, zo blijkt uit het verleden.

De samenwerking met de genoemde kringen is goed; in januari staat een bijeenkomst met delegaties van de besturen gepland om te overleggen over elkaars activiteiten. Insteek van de kring Ter Horst is om de leden van de drie kringen zoveel mogelijk keus te bieden en zo min mogelijk overlap in activiteiten waarbij elke kring zijn eigen marsroute zelf blijft bepalen. Overleggen zijn er ook geregeld met de andere kringen, secties en commissies van onze overkoepelende vereniging en jaarlijks met de regionale heemkundeverenigingen. Die activiteit wordt telkens geïnitieerd door een lid van onze kring.

Het is helaas niet gelukt om, wat in de voornemens van vorig jaar stond, tot een professioneel archief te komen voor de gemeente Horst aan de Maas. Contacten daarover hebben er tot nu toe niet toe geleid dat dit er gaat komen, hoewel de noodzaak er wel degelijk is. We hopen dat allengs dit toch weer opnieuw opgepakt kan worden.

LGOG Kring Ter Horst is ook betrokken bij de viering van 800 jaar Horst. In het bestuur van de stuurgroep zit een lid van ons kringbestuur namens LGOG Kring Ter Horst. Het bestuur bekijkt welke activiteiten zij kan ontplooiën in 2019 vanwege de viering van het feit dat Horst voor het eerst genoemd werd in een stuk in 1219.

Een belangrijk punt voor 2018 is het actualiseren en zo mogelijk uitbreiden van onze website Historisch Educatief Platform, het HEP. Dit platform wordt zeer regelmatig bekeken maar is naar onze mening toe aan een vernieuwing. Dit punt wordt momenteel al opgepakt. Daarbij proberen we ook andere belangstellenden voor de historie in onze contreien te betrekken.

Ons tijdschrift Info LGOG ziet er door de inhoud en de lay-out steeds professioneler uit. De reactieleden werken eraan om het niveau minimaal te houden en zo mogelijk nog meer te verhogen door veel mensen uit de omgeving erbij te betrekken. Het bestuur is hier erg blij mee en ondersteunt de redactie hierin; afgesproken is dat de redactie een uitwerking van ideeën en wensen op tafel zal leggen.

De lezingen beantwoorden blijkbaar aan de verwachtingen van onze leden: het aantal deelnemers heeft in 2017 een stijgende lijn laten zien. Onze inleiders zijn vaak verbaasd over het grote aantal toehoorders. Wij proberen die lijn vast te houden door verrassende keuzes in onderwerpen en inleiders te doen met daarbij soms onverwachte invalshoeken.

De contacten met de eigenaren van zaal De Leste Geulde, waar wij onze lezingen houden, en met de Kantfabriek (waar de cursussen worden gehouden) is prima. Wij hopen nog lange tijd op een vruchtbare samenwerking. De samenwerking met het gemeentebestuur is ook prima; na het vertrek van de huidige burgemeester – en lid van de kring – hopen wij met zijn vervanger op dezelfde voet verder te kunnen gaan. Die samenwerking geldt ook voor allen die niet genoemd zijn, zoals de bezorgers van onze documenten: we kunnen steeds een beroep op hen doen. Samen met de geoliede machine die het kringbestuur nu is – en waar de voorzitter steeds op kan rekenen en bouwen – proberen wij van 2018 weer een voortreffelijk jaar te maken voor onze vereniging! ◀

*Vastgesteld door het Kringbestuur LGOG Kring Ter Horst op 24 januari 2018,*

## **Geplande activiteiten 2018:**

### **Wo 7 maart 2018**

Jaarvergadering plus lezing dhr. Bolhuis over “karakteristieke panden in de gemeente Horst aan de Maas”

### **Wo 11 april 2018**

Lezing, nog niet nader bekend.

### **Dinsdagen; 30 januari + 6, 20 en 27 februari 2018**

Wintercursus: “Latijnse teksten”, door de heer Guus Janssen.

### **Za 14 april 2018**

Eendaagse excursie naar het Ruhrgebied met name Oberhausen en Kettwig.



**MUNCKHOF**

*Zorgeloos vervoer  
begint bij Munckhof*

**Tel. 077 397 8888**  
**[www.munckhof.nl](http://www.munckhof.nl)**



# HISTORISCHE SENSATIES (14)

## WINANDO

Wim Moorman

Roem is zoals bekend vergankelijk. De in 2015 overleden zanger Armand was herhaalde malen te gast in het Horster muziekcafé De Buun. Iedereen die maar een beetje op de hoogte is van het reilen en zeilen in Horst aan de Maas weet dat. Maar hoe zal het over een jaar of negentig zijn? Zou de herinnering aan de optredens van Armand in De Buun dan nog levend zijn? Of zouden ze in de vergetelheid zijn geraakt?

Ik kom hierop omdat ik in het onvolprezen *Oud Horst in het nieuws* stuitte op Winando. Weet nog iemand wie hij was? Zijn er nog Horstenaren die herinneringen hebben aan zijn optredens alhier, negentig jaar geleden?

Winando zou de naam kunnen zijn van een tweederangs Braziliaanse voetballer die na een mislukt avontuur bij Vitesse in de krochten van het Russische voetbal is beland. Maar in dit geval betreft het de artiestennaam van Hendricus Bartholomeus van Heusen (1902-1971). Winando genoot in de decennia rond de Tweede Wereldoorlog grote faam in met name Zuid-Nederland en België als telepaat, paragnost, magnetiseur, hypnotiseur en goochelaar. Tot in Parijs toe trok hij volle zalen. Die Winando, die beroemde Winando, deed negentig jaar geleden ook Horst aan. Op woensdag 2 en donderdag 3 juni 1926 gaf hij twee voorstellingen in een bomvolle Mannenkoorzaal (nu: Casino Flamingo).

De "*Nieuwe Venlosche Courant*" berichtte destijds uitvoerig over het bezoek van 'de koning der telepathen' aan Horst. Dat begon met een ontvangst op het gemeentehuis. 'De notabelen dezer gemeente' hadden voorafgaand aan de komst van Winando een geheime opdracht voor hem bedacht. Die voerde hij om half vijf 's middags voor het gemeentehuis uit in een auto, 'staande op de treeplank en bovendien geblinddoekt'. Wat die seance inhield, vermeldt de krant helaas niet. Wel bestaat er een foto waarop Winando (vierde van links) op het bordes voor het gemeentehuis poseert met de lokale notabelen:



Gelukkig deed de “Nieuwe Venlosche Courant” gedetailleerder verslag van de avondvoorstellingen:

*‘De vooravonden waren gewijd aan de telepathie. Door diverse dames en heeren werden den heer Winando opdrachten verstrekt, welke telkens tot in de fijnste finesses werden ten uitvoer gebracht. De spanning steeg ten top, toen deze telepaath opdrachten uitvoerde zonder contact. Na de pauze kregen we de magnetische seances. Bij de door Winando toegepaste massa-suggestie bleven velen aanwezigen met samengeknepen vingers zitten wat natuurlijk een onbedaarlijke hilariteit verwekte. Winando kwam in de zaal en maakte de handen los en meteen had hij natuurlijk in deze personen zijne experimenten gevonden. Het experimenteren met deze bezoekers was inderdaad het meest amusante deel van de avond. Wat is er dikwijls en onbedaarlijk gelachen om de malle fratsen, die deze menschen onder suggestie van Winando verkochten.’*

De avonden ‘slaagden schitterend’, concludeerde de verslaggever van de krant, die tevens de hoop uitsprak dat Winando Horst in de toekomst nogmaals met een bezoek zou vereren. Of dat ook is gebeurd? Ik heb er geen bewijs van kunnen vinden, maar het valt

zeker niet uit te sluiten. De in Tilburg woonachtige Winando bleef namelijk tot in de jaren zestig voorstellingen geven. Zo vond ik in *Peel en Maas* een aankondiging van een optreden op 2 oktober 1960 in Venray.



**„Wilhelmina”**  
VENRAY

# Prof. Winando

**zondag 2 oktober**  
**'s avonds 8 uur**

<p>PROF. WINANDO</p> <p>“ “</p> <p>“ “</p> <p>“ “</p> <p>“ “</p> <p>“ “</p> <p>“ “</p>	<p>de alombekende Faciniteur</p> <p>komt met zijn nieuwe mysterie-show van 3 uur en 1000 wonderen</p> <p>laat U f 250.- winnen in een minuut</p> <p>voorspelt voetbaluitslag 8 dg. tevoren, een verzegelde enveloppe wordt onder strengste controle geopend</p> <p>geeft U 100 % vermaak</p> <p>lost alle problemen en moeilijkheden voor U op</p> <p>laat U na de pauze brullen van het lachen, zijn cowboy- en filmsterren-show is grandioos door hypnose van alle aanwezigen. Dit mag U beslist niet missen.</p>
--	---

Bespreek tijdig uw plaatsen voor deze **FEESTAVOND** !  
 f 1.75      f 1.50      f 1.25      Tel. 1582

Hebben we met de optredens van Winando in Horst nu een historische sensatie in de zin van Huizinga te pakken (*‘Een gevoel van onmiddellijk contact met het verleden, een sensatie even diep als het zuiverste kunstgenot’*)? Lijkt me niet. Maar een sensatie wás het en historisch is het. Ook iets om te koesteren. ◀

P.S. Wie meer wil lezen over Winando kan ik vooral het biografische artikel aanbevelen dat Joep Eijkens in 2003 over hem schreef (<http://www.thuisinbrabant.nl/personen/w/winando>). De foto van Winando met de Horster notabelen is overgenomen uit deel 3 van "Oud Horst in het nieuws" (bladzijde 152). Daar zijn ook de artikelen uit de "Nieuwe Venlosche Courant" terug te vinden.



**FA. H. THEUNISSEN & ZN**  
dakbedekkingen  
sinds 1927

Noordsingel 11, 5961XW Horst  
Telefoon 077-3981420  
Telefax 077-3988603  
Internet [www.theunissen-dakbedekkingen.nl](http://www.theunissen-dakbedekkingen.nl)

# GESCHIEDENIS VAN HORST PUBLIKATIES IN DE VOORMALIGE ECHO

H. G. ter Voert †

H.G. Ter Voert (1905-1984) verdiepte zich jarenlang in de regionale historie en publiceerde daarover regelmatig in de Echo. In 1935 werd hij benoemd tot hoofd van de Lagere School in Griendtsveen. Tot aan zijn pensionering in 1970 zou hij deze functie blijven bekleden.

Hij schreef een reeks over het kasteel van Horst en zijn bewoners. Zijn artikelen bevatten een schat aan wetenswaardigheden. De redactie heeft daarom besloten om delen van de serie nogmaals te publiceren.

*De kinderen van Willem Vincent van Wittenhorst (vervolg)*

Om een goed overzicht te krijgen over de veelvuldige uitgaven, waarmee het kasteel belast werd door de actieve deelname van Baron Johan aan de oorlog, worden hier nog enkele uitgaven vermeld.

Vanzelfsprekend waren er ook wel eens **zieke paarden**. Dan moest de paardendokter er aan te pas komen, of er werden zo maar medicijnen gehaald in de apotheek, bijv. in 1706 bij apotheker van der Vucht in Venlo. Als paardendokters traden op: Ruth Bom, Mr. I Kroonenbroeck en de "vaenesmit" van Sonsfeld. (In Horst functioneerde ook vaak een smid tegelijk als veearts).

Nog enkele **reizen** voor Baron van Wittenhorst: in mei 1705 moest Jan de koetsier met de veldwagen naar Roermond. Stal-Jan maakte in 1706 een drietal reizen, nl. naar Wesel, naar het regiment bij Maastricht en naar Nijmegen. In 1711 moest Blum naar Ath (in Henegouwen) met de bagage. Lenart van Dalen reisde in maart 1712 naar Mechelen ; ook Blum moest een paar dagen later met de veldwagen naar Mechelen.

Voor **stoffen en kleding** werd ook nogal wat uitgegeven op rekening van de Baron.

- Van hetgeen nog niet vermeld is, noteren we: een broek en een paar kousen voor de postiljon (1705);
- 6 el katoen voor een deken voor de Baron (1706);
- baai voor de livrei van de Baron en een broek voor Hend Heijnen (1706);
- 45 el tentdoek, geleverd door Thijs Lucassen 1706);
- 40 el linnendoek, geleverd door Wilm Martens en een hoed voor Jan van Arnhem, geleverd 1 door Peter int Hulst (1708);
- Voor 232 gulden hemdendoek voor de Baron, geleverd in Venray (1709 );
- 50 el hemdendoek voor zijne Genade (1710);
- 33¼ el hemdendoek voor de looper ( bode) en de postiljon (1711);
- 27 el doek voor "cribben", geleverd door Lenken Rutten (1712);
- knopen en kemelshaar ( kameelhaar), geleverd door Jacobus van Dael (1712) en voor 127 gl 14 st. lakens, geleverd door Johan Raemaeckers.

Onder het motto **diversen**: Over het boekjaar 1704-'05 betaalde het kasteel aan haver voor de paarden van de Baron 126 gl en over het boekjaar 1705-'06: 136 gl.

In 1706 een rekening voor 148 pond boter à 1 blamuizer (= ½ schilling of 4 stuiver); aan Doctor Miechiels 11 gl 16 st. door order van Mijnheer (1706); aan Christiaan van Straelen te Heijthuisen wegens vertering van de knechten van de Baron in zijn huis in april 1711 ruim 27 gl; aan Floris op Heij 8 gl wegens leverantie van zeisen en schoppen in 1711--12; te Roermond betaald 1 patakon voor een rosborstel, enige tomen en voor het vertinnen van stijbeugels (1712); voor 2 paar holsters en een singel: 2 patakons (1712); en ook in 1712 aan Hend van Damme te Roermond 160 gl wegens leverantie van wijnen.

Toen de oorlog op zijn einde naderde liet Baron Johan van Wittenhorst zijn berliner opknappen. Hiervoor werd gebruikt

1 pond vermiljoen (= een helderrood mineraal als verfstof) en 8 lood mastix (= kostbare harssoort, gebruikt voor schilderijvernis), samen voor 8 gl. Bernard Spies ontving als loon voor het vergulden van de berliner 29 gl 12 st. In 1713 leverde Henricus Meeuwen gouden en zilveren koordjes voor 4 gl.

14 Februari 1713 reide de rendant (= rentmeester Gerard van Douveren) op last van Zijne Genade naar Den Haag om de openstaande rekeningen der solliciteurs te sluiten en enige goederen te verkopen. Deze reis kostte aan vertering, vracht en passagegeld in 19 dagen, met verscheidene gekochte goederen totaal 142 gulden.

In 1713 werd te Utrecht de vrede gesloten. Wat waren de gevolgen van deze vrede voor onze streek, speciaal voor Horst?

Venlo en Stevensweert werden aan de Republiek der Verenigde Nederlanden toegewezen; maar de rest van Opper-Geld er of het Overkwartier van Gelderland dus ook **Horst** kwam onder de souvereiniteit van **Pruisen**.

Nu de oorlog beëindigd is, dient het onderwerp "De kinderen van Willem Vincent van Wittenhorst" voor een poosje onderbroken te worden, om nader kennis te maken met de moeder dezer kinderen Cecilia Catharina van Bocholtz de Markiezin - Douairière, die al sedert 1697 met 't gemeentebestuur in de clinch lag en die ook met anderen in conflict raakte. De volgende keer maken we een begin met die veelvuldige conflicten. Nu is er hopelijk nog plaats om een akte te vermelden, waar met enige goede wil uit opgemaakt kan worden, dat ten gevolge van de onenigheid met haar zoon haar moederhart toch niet helemaal verstikte.

Deze akte is 16 juni 1701 in Roermond opgemaakt en komt op het volgende neer:

Door het overlijden van haar eerste echtgenoot Willem Vincent van Wittenhorst waren aan haar zoon Johan -

die toen nog geen twee jaar oud was - o.a. in eigendom overgegaan de bezittingen te Malburgen in het Land van Kleef (voornamelijk een hoeve: de Coppel) en tienden te Elden. (Malburgen ligt onder Huissen ten zuiden van Arnhem; Elden vlak bij Arnhem: aan de weg naar Nijmegen). Elden behoorde tot de geünieerde provincie Gelderland.

Krachtens de "Ehepacten" (huwelijkscontract en mutueel testament), die zij met genoemde echtgenoot had gesloten, had zij van deze bezittingen uitsluitend het recht van vruchtgebruik verworven en gereserveerd. Uit bijzondere liefde en pure genegenheid deed zij nu afstand van dit recht ten gunste van haar zoon. Zij gaf hem volkomen macht om deze goederen te Malburgen en tienden te Elden voortaan als zijn eigendom te gebruiken. Hij mocht ze verkopen of verpanden naar eigen goeddunken, zonder daarover enige verantwoording aan haar verschuldigd te zijn. En om die afstand doening en overdracht nog meer rechtsgeldig te maken, verleende zij volmacht aan haar rentmeester Gerard van Douveren om voor de schepenen van het gericht Horst deze akte namens haar, ten gunste van haar zoon te belijden, te herhalen en te laten registreren in het gericht protocol. Zij beloofde al het voornoemde ten allen tijde voor vast, bindend, rechtsgeldig en onherroepelijk te zullen houden. Tenslotte ondertekende zij het stuk eigenhandig en drukte op de zijkant haar zegel in zwarte lak.

23 Juni 1701 voldeed Gerard van Douveren aan deze opdracht ten overstaan van de schepenen Jacob Campers en Michiel Michiels. De gerichtsschrijver, tevens gemeentesecretaris Bartholomeus Verberckt registreerde en ondertekende het stuk en drukte het schepenzegel in groene was er naast, dat met wit papier bedekt werd. ◀



# HET OUDSTE PAND VAN SEVENUM

*Mart Lenssen*

Toen Jan Duijf mij op een LGOG-avond in oktober vroeg of ik namens Sevenum een (vaste) bijdrage wilde leveren aan het info-bulletin van het LGOG, moest ik even nadenken. Nel Verstegen-Maessen was hiermee gestopt. Enkele dagen heb ik nagedacht en toen uiteindelijk ja gezegd. Voor de mensen die mij nog niet kennen, wil ik wat over mijzelf vertellen.

Ik ben Mart Lenssen, 64 jaar oud en woonachtig in Sevenum. In mijn werkzaam leven ben ik gemeenteambtenaar geweest in Capelle aan den IJssel en Sevenum. Hier heb ik gewerkt op resp. de afdeling Voorbereiding Weg- en Waterbouwkundige werken en Gemeentewerken. Reeds op jonge leeftijd was ik geïnteresseerd in geschiedenis. Ik ben afkomstig uit Reuver en in mijn jeugd jaren hoorde ik dat er op de plaats van de St.Lambertuskapel in het Reuversveld een oude kapel had gelegen. Gewapend met schop ging ik op onderzoek uit, zonder resultaat!

In Sevenum werd mijn interesse voor geschiedenis versterkt. Dit had te maken met het historische karakter van deze gemeente, zoals de oude wegenstructuur, bebouwing, oude velden, kapellen etc. Namens de gemeente heb ik in het begin van de jaren tachtig onderzoek gedaan naar het oude hallenhuis van de familie Kerstjens aan de Helenaveenseweg. Opdracht hiervoor kwam van de Stichting Historisch Boerderij Onderzoek. Met plezier heb ik hieraan gewerkt (zie tekening 1). Tijdens dit onderzoek kwam ik in aanraking met Piet van Enckevort. Een kennismaking die, naar zou blijken, lang zou duren.

De volgende stap was de werkgroep Dorpseigene Sevenum, waarvan ik secretaris ben geweest. In navolging van het rapport Dorpseigene Horst, vonden enkele mensen dat er in Sevenum een soortgelijk rapport moest komen. Dit rapport verscheen in 1991 en omvatte een inventarisatie van cultuur-historische elementen in de bebouwde kom van Sevenum. Dit waren in hoofdzaak karakteristieke panden.

Ook waren overige objecten opgenomen, zoals het oorlogsmonument “Gebogen maar niet gebroken”, het kerkhof met zijn oude grafkruisen en de locatie van kasteel Huys de Donck.

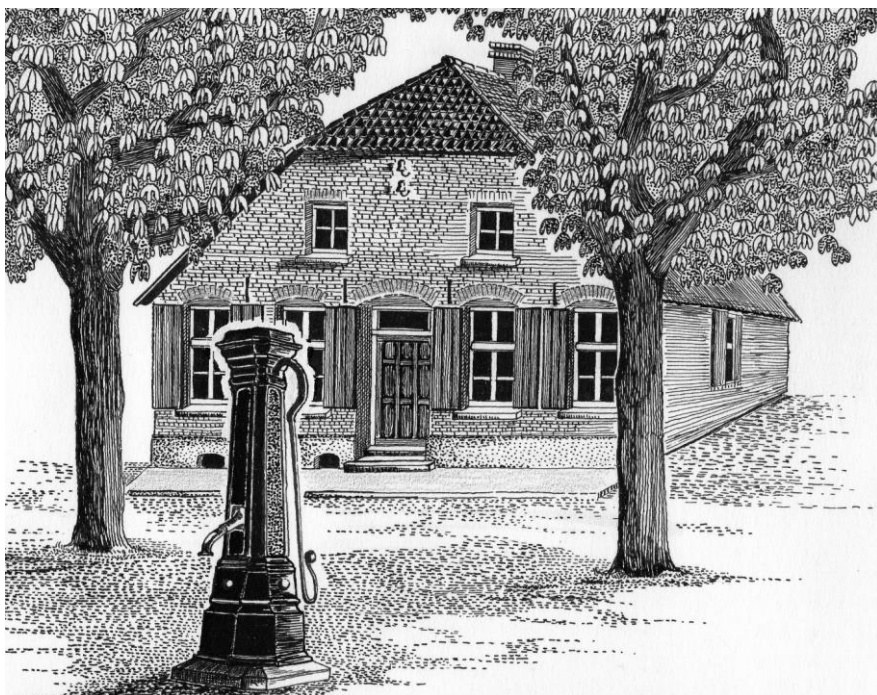
In 1991 werd dit rapport gepresenteerd aan de gemeenteraad door de voorzitter van de inmiddels opgerichte Heemkundevereniging; Jac van Osch. Een gemeentelijke monumentencommissie was het gevolg. Sevenum kreeg monumenten die beschreven staan in een boekje.

In de jaren tachtig ben ik ook nog enkele jaren bestuurslid (penningmeester) geweest van het LGOG Kring Horst – Sevenum. Piet Hoebbers was toen voorzitter, leden waren toen o.a. Jos Schatorje, Gert Verheijen, Pierre Janssen, Riet Greweldinger. Maar toen Grad van Enckevort uit Sevenum in 1987 het initiatief nam in het plaatselijk Serums Krentje onder de titel “Ken uw land, plaatselijke historici verenigd U” en dit leidde tot de oprichting van de Heemkundevereniging Sevenum, heb ik mijn bestuursfunctie bij het LGOG opgezegd. Ik werd toen secretaris van de jonge Heemkundevereniging. Reden waarom ik koos voor Sevenum had te maken met het feit dat ik toen vond dat het LGOG te ver afstand van de mensen en bij de Heemkundevereniging kon ik mijn brede interesse voor geschiedenis, m.n. archeologie, monumenten, toponiemen, Tweede Wereldoorlog, kasteel Huys de Donck dichterbij de plaatselijke gemeenschap brengen.

Nu vind ik dat het LGOG een positieve ontwikkeling heeft doorgemaakt. Het motto “Samen geschiedenis ontdekken” spreekt mij zeer aan.

Het maken van tekeningen is een andere hobby van mij. Onderstaande tekening van “het oudste huis van Sevenum (volgens een ansichtkaart) heeft geleid tot het logo van de Heemkundevereniging Sevenum.

Ik ben nu dertig jaar lid van de Heemkundevereniging Sevenum en tevens van het L.G.O.G. Ter Horst. Ik hoop een positieve bijdrage te kunnen leveren aan het “Samen geschiedenis ontdekken”.



### **Pentekening “Het oudste huis”.**

Dit pand, in Sevenum bekend als “Kupkes Hoês, ligt aan de Markt. Alhoewel er aan dit pand in de loop der tijd enige veranderingen zijn aangebracht, valt het toch op aan de Markt. De uiterlijke kenmerken verraden een hoge ouderdom. Qua bouwstijl valt dit pand namelijk onder de hallenhuizen; in de volksmond ook wel Saksische boerderijen genoemd, een boerderijtype dat in Sevenum in het begin van de 18<sup>e</sup> eeuw veelvuldig voorkwam. Thans is het op een enkele uitzondering geheel verdwenen. Het goed geconserveerde pand geeft ons een indruk hoe de bebouwing er in die tijd heeft uitgezien. Oorspronkelijk zal het gebouwd zijn voor het boerenbedrijf. Na 1755 heeft het echter in hoofdzaak bewoners gehuisvest die niet als landbouwer te boek staan. Een overzicht. In 1755 verkopen Reynier Raemakers en Maria Baptist Bastiaux, eheluiden, huis en hof aan Theodoor Wijnants, schoolmeester te Sevenum. In deze verkoop werd bepaald dat de opkamer aan de moeder van Maria, Anna Baptist Bastiaux, haar leven lang tot gerief blijft.

Vermeldenswaard is dat Theodoor Wijnants gedurende 50 jaar schoolmeester is geweest in Sevenum.

In 1812 komen we Jacobus Vorstermans tegen als eigenaar en bewoner. Jacobus heeft verschillende beroepen uitgeoefend. In 1812 herbergier, in 1829 bakker, in 1839 landbouwer en in 1849 wederom herbergier. Zijn inwonende ongehuwde zoon Hendrik oefende het bakkersvak uit. Na zijn overlijden liet Jacobus huis, hof en bijbehorende bouw- en weilanden na aan zijn kinderen Hendrik, Pieter en Geertrui. Pieter Vorstermans is een belangrijk lid geweest van de Venrayse Schaapscompagnie. In het bevolkingsregister van 1860 wordt hij vermeld als koopman, terwijl zijn eveneens ongehuwde broer Hendrik, veehouder was. Hun zuster Geertrui was ondertussen gehuwd met Gisbertus van Enckevort.

Na de dood van Gisbert in 1863 bleven Pieter en Geertrui in dit pand wonen. In 1889 werd Jacobus van Enckevort (bijnaam Kupkes), zoon van Gisbert en Geertrui, eigenaar en bewoner. Jacobus is vele jaren wethouder en raadslid geweest. In 1920 vond er een scheiding in eigendom plaats. Nieuwe eigenaren van dit historische pand werden, Maria Gertrudis van Enckevort en haar man Pieter Berkels, van beroep landbouwers. In 1951 werden huis en hof verkocht aan Gertrudis Raassens, huishoudster van beroep.

De volgende eigenaren waren in 1978 Gertrudis Zeelen en haar man Jan Nabben.

Sindsdien heeft het verschillende bewoners gehuisvest. ◀

# STOOMZUIVELFABRIEK WILHELMINA

*Jeu Derikx*

De stoomzuivelfabriek "Wilhelmina" te Broekhuizenvorst werd in 1897 opgericht op initiatief van Alex Haffmans. De 18 meter hoge schoorsteen van de "Fuus" op de Broekhuizerweg markeert de plaats waar in 1907 de nieuwe Cooperatieve stoomzuivelfabriek "Wilhelmina" werd gebouwd.

Het initiatief kwam van Alex Haffmans die, voor de bouw van de fabriek aan de Broekhuizerweg, in 1897 al een fabriekje met hand-centrifuge had opgericht gelegen aan de Kerkstraat.

Het in eigen dorp verwerken van de melk tot boter had tot gevolg dat het voor velen overbodig werd om wekelijks naar de Venlose markt te gaan om daar de thuis gekarde boter te verkopen.



Het eerste zuivel-fabriekje, waarvan de gefabriceerde boter aan de botermijn te Maastricht werd geleverd, was van 21 februari 1897 tot 1899 gevestigd in een thans verdwenen pand tegenover Kerkstraat 40 en van 1899 tot 1908 in "Bouwmanplaats" (nu Kerkstraat 5).

De jaarlijkse melkaanvoer bedroeg rond 1900 ca een half miljoen liter.

Nadat in de centrifuge de melk ontroomd was, ging de ondermelk



als veevoer terug naar de boeren. De room werd tot boter verwerkt.

Na de bouw van de stoomzuivelfabriek vond er een sterke toename plaats van de hoeveelheid melk, die met paard en kar in bussen werd aangevoerd.

Iedere morgen arriveerde 10 a 12 karren uit Lottum, Broekhuizen,



Broekhuizenvorst, Ooijen, Swolgen en later ook Meerlo.

Dat het vervoeren van de melk, waar toch vele uren mee gemoeid waren, geen winstgevende zaak was, blijkt uit het feit dat rond 1920 de vervoerder slechts 75 cent per dag ontving.



Het verpachten van het vervoer van de melk naar de melkfabriek te Broekhuizenvorst vond plaats tijdens de winterkermis in Broekhuizen rond 6 december.

In 1913 en 1914 gaan de beide fabrieken uit Wanssum, de “Melkerij” en de “Eendracht” en de fabriek te Blitterswijck de “Eendracht” op in de zuivelfabriek “Wilhelmina” te Broekhuizenvorst.

Om de twee weken op de zondagmorgen na de Hoogmis werd het melkgeld uitbetaald in café van Lin aan de Kerkstraat in Broekhuizenvorst en in Broekhuizen in café Peters aan de Veerweg.

Directeuren van melkfabriek waren o.a.: M.E. Alex Haffmans, Florus W.H.Hermans, Vincentius G.H. Palmen.

De in 1946 begonnen besprekingen met de zuivelfabriek “Sint Martinus” te Venlo leidden tot een fusie en op 2 februari 1948 werd de “fuus” te Broekhuizenvorst opgeheven.



In 1945 werd Jan Hanssen bestuurslid en de laatste maanden van de fabriek als voorzitter leidde hij de opname van de Zuivelvereniging “Noord-Limburg” in de “Maasvallei” en daarna de fusie met DSV-Campina. ◀

# SWOLGENSE KERMISTAFERELEN UIT VROEGER EEUWEN

*Harry Beurskens †*

Een artikel van wijlen Harry Beurskens. Harry is geboren in Swolgen op 21 mei 1928 en aldaar overleden op 15 juni 2014. Vanaf de oprichting in 1995 tot aan zijn overlijden was Harry lid van de Heemkundevereniging Meerlo-Wanssum. Harry heeft zijn leven lang aan archiefonderzoek gedaan, met name in en over zijn geboortedorp, maar weinig daarvan is gepubliceerd. (Bron: Heemkundevereniging Meerlo-Wanssum Arnold Jacobs †)

Toen Wouter van Schelbergen op 27 juni 1504 zijn testament maakte had hij niet kunnen vermoeden, dat dit document anno 1994 ter hand zou worden genomen om aan te tonen dat er bijna vijf eeuwen geleden reeds kermis werd gevoerd in Swolgen. In zijn testament sticht hij een eeuwigdurend jaargetijde voor zijn zielenheil, dat gehouden zal worden “des vrijdags na den kermisdag”. Bij de oudst bewaard gebleven notitie van dit jaargetijde in het kerkenboek zien we kermisdag vervangen door kerkwijdingsdag. Deze jaardienst is van meet af aan in de 2e helft van september gehouden.

Het woord kermis vindt meestal zijn oorsprong in de kerkmis. Dit was een plechtige hoog-mis, die werd opgedragen bij gelegenheid van de kerkwijding en ter ere van de patroonheilige van de kerk. In dit geval Sint Lambertus wiens naamdag gevierd wordt op 17 september. Wat Swolgen betreft zal hier zeker de oorsprong van de aanvankelijk kerkelijke gevierde kermis liggen. Hoe ver we terug moeten in het verleden om het eerste kerkwijdingsfeest te dateren zal wel nooit achterhaald kunnen worden. Door professor G.H. Janssen, hoogle-raar sociologie, die een uitvoerige studie heeft gewijd aan het fenomeen kermis, wordt gedacht dat diverse kermissen in deze streken wel een duizendjarige geschiedenis kunnen hebben.

In kerkelijke jaarrekeningen uit de 17e eeuw komen regelmatig posten voor die betrekking hebben op de uitgaven in verband met de kermisviering. Zo zien we in een van de oudst bewaarde rekeningen uit 1620 dat er met de kermis is uitgegeven aan kaarsen 4 gulden en 9 stuiver. De speelman die in de processie gespeeld




had kreeg 25 stuivers. Geregeld werd er een bedrag van rond de 10 stuivers uitgegeven voor lint en spelden om de kermismaagden op te sieren.

Volgens een gildebrieff van de Broederschap van Sint Anthonius uit 1748 zijn de leden verplicht om de processie op kermisdag te begeleiden. We nemen aan dat dit reeds veel vroeger gebeurde, vanwege het feit dat bedoelde gildebrieff weer van een ouder exemplaar is overgeschreven en de oudste vermelding van het Sint Antoniusgilde reeds dateert van 1492.

Verder manifesteerden de jonggezellen zich met hun knallende geweren in de processie, om op die manier blijkbaar een bijdrage te leveren aan het kermisfeest. In de rekening staat: “noch betaalt.... dat die jonggesellen geschoten hebben in die processie”. De luidruchtige bezigheden van de jonggezellen werden traditiegetrouw beloond in natura met een half ton (*70 tot 75 liter*) dobbel bier, waarvoor het kerkbestuur jaarlijks een bedrag van rond de 3 gulden moest neertellen. Wanneer de jonggezellen reeds flink wat van dat gerstenat – met een extra hoog alcoholgehalte – geconsumeerd hadden, was het niet zo vreemd dat er baldadigheden plaats vonden. Zoals blijkt uit onderstaande rechtszaak die op 11 oktober 1618 voor de rechtbank van Swolgen aanhangig werd gemaakt.

Dries Bernardszoon van der Locht (*waarschijnlijk afkomstig uit Melderslo*) dient via zijn gevolmachtigde een klacht in over een vijftal jonggezellen uit Swolgen die hem op kermis dag in de herberg van de koster blijkbaar “duchtig” onderhanden genomen hebben. Er is sprake van dat zijn hoofd werd vastgehouden, zijn broek gescheurd en uit elkaar getrokken is. Waarbij door zijn gevolmachtigde wordt opgemerkt dat zoiets met Joden en Turken dient te geschieden. Deze discriminerende opmerking maakt duidelijk dat beide bevolkingsgroepen ook destijds in bepaalde kringen minder geliefd waren. Vervolgens werd Dries van der Locht uit de herberg van de koster naar een andere kroeg (*Ott Fritsen*) gesleept en daar werd hem een halve ton bier “afgedwongen“, welke hij aan de waard moest voldoen. Aldus het enigszins ingekorte relaas van de rechtszitting. Volgens aantekening in de gerechtsprotocollen blijkt de aanklacht te zijn ingetrokken en is de zaak in der minne geschikt. Of Dries van der Locht kwetsuren bij dit voorval heeft opgelopen kunnen we in het verslag van de rechtszaak

niet met zoveel woorden lezen. In ieder geval is hij van een “koude kermis” thuisgekomen. ◀



**- meer dan 100 bieren -**  
**HET CAFÉ MET GEVOEL VOOR**  
**BIER MET 'N TRADITIE**

**Venrayseweg 94, 5961 AJ Horst**  
**Telefoon (077) 398 30 09**

 Niel Beckers  
Rijwielservice

van Merwijkstraat 47  
5961 SB Horst  
telefoon; 077-3986332

[wielbeckersrijwielservice.nl](http://wielbeckersrijwielservice.nl)

openingstijden; maandag t/m vrijdag; 19.00-20.00 uur

## HET GROENE KRUIS IN TIENRAY

*Harrie Raaijmakers*

In Limburg waren destijds vierentwintig afdelingen van het Groene Kruis met in totaal vijfduizend leden.

Het consultatiebureau werd in het klooster gevestigd en de zusters namen de verpleging en verzorging van de zieken op zich. Dat deden ze tot 1983, toen zuster Reinilde afscheid nam.

De eerste voorzitter van de afdeling Tienray was burgemeester Van Haeff uit Meerlo, die al vrij snel opgevolgd werd door meester Hermans, schoolhoofd van Meerlo.

Hoofddoel van de afdeling was zich in te zetten voor tuberculosebestrijding. Daarnaast belastte men zich met de verzorging van zieken in het ziekenzaaltje, maar ook aan huis, het afleggen van doden en het verstrekken van verpleegmateriaal.

De provincie en de gemeente stelden jaarlijks een bedrag ter beschikking en verder liet het Emma – fonds zich niet onbetuigd.

Op 26 januari 1913 bestond de afdeling uit de dorpen Meerlo, Swolgen en Tienray. Later kwam daar Blitterswijk bij.

In 1915 kon via het Groene Kruis een moederkursus gevolgd worden. In totaal kostte de cursus van tien lessen f 96,30. Er waren dertig deelnemers, die ieder tien cent per les bijdroegen. Het tekort bedroeg f 66,30.

In dat jaar stonden er al 99 leden vermeld op de ledenlijst.

Dat het geven van goede voorlichting nodig was, bleek wel uit het hoge sterftepercentage onder zuigelingen in onze regio in 1916. In de gemeente Meerlo was dat 10 %, in Venray 14,5 % en Middelaar 16 %. In dat jaar had de afdeling al 320 leden, één minder dan Venray. In het verslag van 1917 werd opgemerkt, dat het Groene Kruis een vereniging was, die men kon rangschikken "onder middelen ter voorkoming van ziekten".

In 1918 werden bijna elfhonderd zieken thuis geholpen en bezochten maar liefst 1907 mensen het consultatiebureau in het klooster.

Er kwam geen difterie, tyfus of roodvonk voor in de gemeente, wel stierven nog vier mensen aan tuberculose.

Aanvankelijk mochten de zusters niet op de fiets naar de patiënten. In 1920 kregen ze toestemming van bisschop Schrijnen met de woorden: Ik geef niet alleen permissie, ik wens het zelfs.

Directeur Van Els van Landbouwbelang bood later de missiezusters van het Kostbaar Bloed een fiets aan, als ze in Wanssum ook de wijk kwamen doen.

De missiezusters konden op veel sympathie rekenen. Tijdens de algemene vergadering van voetbalclub T.O.P. '27 op zondag (!) 29 mei 1938 beslisten alle aanwezige leden om op 26 juni tijdens de kermis seriewedstrijden te organiseren voor het Groene Kruis. Er kwam een wisselbeker met inscriptie. In 1954 was nog steeds sprake van dit toernooi.



Het wijkgebouw aan de Bernadettelaan.

De vereniging een eigen wijkgebouw realiseren. Het Limburgse Groene Kruis erkende, dat er dringend behoefte was aan een wijkgebouw.

Gedeputeerde Staten stelden vast dat de vereniging in een ruimte in het klooster zat die veel te krap was. Bovendien hadden de zusters die ruimte zelf nodig. Ook de Geneeskundige Inspectie had al vaker aangedrongen op een zelfstandige ruimte.

Daarom werd al op 18 december 1951 de raad gevraagd garant te staan voor de lening voor de bouw van een wijkgebouw te Tienray. De gemeente stelde, dat het van algemeen belang was, dat het wijkgebouw er zou komen. Ze stelde zich garant voor tienduizend gulden af te lossen in twintig perioden van vijfhonderd gulden.

Het zou een sober gebouw worden gelegen naast de toenmalige V.G.L.O. school. Het gebouw was vooral nodig voor zuigelingen en baby's. Het bedoelde perceel was vier are ( 20 x 20 meter) en kadastraal bekend onder nummer C 300. Over dat perceel kreeg de vereniging het recht van opstal gedurende 99 jaar tegen betaling van één gulden per jaar.

Aangezien de bouwkosten geraamd werden op f 17.000,00 moest de vereniging nog op zoek naar f 7.000,00.

Op 5 december 1952 stelde het Groene Kruis Limburg f 8.333,00 beschikbaar. Dat was goed nieuws, net als de beslissing van de gemeenteraad om het rentepercentage met één procent te verlagen tot 3 1/2 %.



Aanvankelijk werd het gebouw verwarmd met twee potkachelletjes.

Op 26 september 1966 verleende de gemeente een eenmalige subsidie van f 6.500,00 voor de aanleg van centrale verwarming. Na bijna een eeuw kwam er een einde aan de activiteiten in Tienray en werd afscheid genomen van het wijkgebouw. Enkele malen oefende de brandweer van Meerlo in het gebouw op realistische manier met het redden van mensen uit een brandende woning. In 2014 verkocht de gemeente Horst aan de Maas het gebouw aan particulieren. ◀



*Gevelsteen in het Groene Kruisgebouw*

# DE OORLOGSGRAVEN STICHTING (deel 3)

Hans Steenmetz

Hans Steenmetz is consultant voor de Oorlogsgraven Stichting in de gemeenten Horst aan de Maas en Venray. Hieronder volgt deel 3 van een serie van 3 over de werkzaamheden van de stichting.



## 1. OVERIGE VELDEN BUITEN INDONESIË.

Land	Ereveld	Aantal graven
Myanmar (Birma)	Kanchanaburi	1896
(beruchte spoorlijn)	Thanbyuzayat	621
	Chungkai	313
Zuid Korea Pusan	Tanggok	122
(Nederlanders uit de Koreaanse Oorlog)		
Singapore	Kranji	22
Honkong	Sai Wang	72
Australië	Cairns	24

De “Birma- spoorweg” is de beruchte spoorweg tussen het toenmalige Birma (nu Myanmar) en Thailand. Deze verbinding werd in opdracht van de Japanse overheersers aangelegd door duizenden dwangarbeiders en krijgsgevangenen. Velen hebben dit niet overleefd. Met recht noemt men de spoorlijn ook wel de 'Dodenspoorweg'. De spoorweg was gereed in december 1943. Vanaf dat moment bestonden de werkzaamheden uit onderhoud en het repareren van de schade die door geallieerde bommenwerpers werd toegebracht.

Omdat de werkkampen vaak ingericht waren naast vitale punten van de spoorweg, vielen tijdens een bombardement vaak veel slachtoffers en gewonden onder de dwangarbeiders. De Japanse leiding gaf echter geen toestemming de kampen te markeren.



• **Ereveld Chungkai. ± 313 graven**



*Chungkai*



Kanchanaburi ingang oktober 1945

*Ingang kamp Kanchanaburi in oktober 1945*



*“Kanchanaburi”, langs de Birma Spoorlijn (River Kwai)*

**In totaal heeft de spoorweg het leven van 80.000 tot 100.000 mensen gekost. Tijdens de aanleg stierven per dag gemiddeld 75 arbeiders.** 15.000 Krijgsgevangenen stierven aan de gevolgen van uitputting, ziekte en ondervoeding. **Onder hen 7.000 Britten, 4.500 Australiërs, 131 Amerikanen en bijna 3.000 Nederlanders.** Vele Thaise, Birmaanse, Maleisische en Indonesische dwangarbeiders hebben de verschrikkelijke omstandigheden niet overleefd. Aanvankelijk werden de doden langs de spoorweg begraven.

Later zijn zij (her)begraven op drie erevelden: **Chungkai en Kanchanaburi in Thailand en Thanbyuzayat in Birma.**

De aanleg van deze erevelden gebeurde op initiatief van de Commonwealth War Graves Commission. Zij is verantwoordelijk voor het inrichten en onderhouden van oorlogsgraven van landen uit het Gemenebest. Ook het onderhoud van de Nederlandse graven op hun erevelden wordt door deze organisatie verzorgd, in overleg met de OGS. In het verre Oosten zijn de grafzerken vaak heel anders.



*Ereveld "Sai Wan" in Hong Kong. Vlakbij het monument ligt het graf van Sieben uit Grubbenvorst*



*Ereveld "Tangkok" bij Busan (Zuid Korea). Het Nederlandse monument en de 122 Graven van NL militairen van het NDVN*

## 2. PELGRIMSREIZEN.

Sinds 1969 verzorgt en organiseert de OGS zogenaamde Pelgrimsreizen naar Indonesië en andere landen. De hoge kosten worden doorgaans gedeeld waardoor een en ander mogelijk is. De OGS is daarom erg afhankelijk van giften en donaties. Ook in Europa zijn regelmatig deze reizen georganiseerd en daarbij doet de Duitse regering een bijdrage door vanaf de Duits Nederlandse grens kosten per spoor naar de te bezoeken locatie te vergoeden. ([www.ogs.nl](http://www.ogs.nl)) De site geeft daarover informatie.

## 3. ONDERHOUD EN BEHEER

Voor al deze locaties hier genoemd en nog een veelvoud daarvan is de Nederlandse OGS (mede) verantwoordelijk. Ze heeft daarvoor een permanente organisatie maar vooral een groot aantal vrijwilligers. Deze vrijwilligers in binnen en buitenland zijn de ogen en oren van de Stichting. In Nederland zijn er ongeveer 400 mensen die zich bezighouden met inspectie en informatie rond al deze Oorlogsgraven. Ze gaan minimaal 1maal per jaar langs de te beheren graven om de voorzieningen, de ligging en de status van de graven te controleren. Vaak zijn het gemeenteambtenaren van bijvoorbeeld de Buitendienst of Groenvoorzieningen, maar ook veel anderen. De Consul heeft een status omdat hij of zij officieel wordt benoemd door het College van Burgemeester en wethouders.

Soms liggen in het beheersgebied een Buitenlands Ereveld of meerdere graven van buitenlanders. Deze zaken worden allemaal hetzelfde behandeld en rapportage geschied aan de OGS. Het "controlegebied" beslaat in het algemeen de gemeentegrenzen. Een zogenaamd Stichtingsgraf heeft op **ELKE** begraafplaats eeuwigdurende rechten wat inhoudt dat het zonder toestemming van de OGS niet mag worden geruimd. Is het zo dat familie of relaties willen dat het om welke reden dan ook toch moet worden geruimd, omdat het bijvoorbeeld nooit wordt bezocht of er geen familie en/ of relatie meer bestaat, dan kan een verzoek tot verplaatsing worden gedaan. Dat gaat altijd via de Gemeente en de Consul . Na toestemming word gezien hoe het gaat gebeuren. In ieder geval is de **BIDKL** (de **B**erging en **I**dentificatie **D**ienst van de **K**oninklijke **L**andmacht de aangewezen instantie die dit gaat verzorgen. Deze kleinste eenheid van het Ministerie van Defensie verricht deze

exhumatie met hulp van lokale grondwerkers en begraafplaats/ personeel. Door hun specialisatie wordt een en ander zeer zorgvuldig met forensisch/ archeologische precisie uitgevoerd. Tegenwoordig wordt standaard DNA geborgen en opgeslagen.

Hier een aantal afbeeldingen van een van de exhوماتies, in dit geval die van Pieter Litjens op het Kerkhof in Meterik. Het exhumeren geschiedt zonder familie, wel vaak in het bijzijn van de Consul of een vertegenwoordiger van de Stichting. Het betrof hier zoals gezegd Pieter Litjens, een in mei 1940 bij Katwijk (Cuijk) gesneuvelde militair die dus op de Grebbeberg zal worden herbegraven. Naar hem is een straat vernoemd in Meterik.



*Exhumatie van stoffelijke resten*

De verzamelde stoffelijke resten gaan nu naar Soesterberg waar ze worden schoongemaakt, beschreven, gefotografeerd en er wordt DNA afgenomen. Dan gaan de resten over in een kleine kist die met beperkte Militaire eer wordt begraven op het “Militair Ereveld De Grebbeberg”.

Hier wordt de kist ter aarde besteld voorafgegaan door een tamboer, met omfloerste trom, en een trompetter in de uniform uit 1940. De trompetter blaast de signalen “Bij de Vlag”, “De Taptoe” en na een minuut stilte “De Reveille”. De dragers zijn van het huidige Regiment (Limburgse Jagers) dat de traditie van het “1940 Regiment” voortzet. Voorts zijn er vertegenwoordigers van de Gemeente aanwezig en een groot contingent militairen. Familie en genodigden kunnen erbij aanwezig zijn.



*Ter aarde stelling op het Militaire Ereveld De Grebbeberg*

#### 4. TEN SLOTTE

Verspreid over de gehele wereld liggen veel Nederlandse oorlogsslachtoffers waarvan de graven lokaal worden onderhouden. Die graven hebben in overleg met de OGS een eeuwigdurend grafrecht. Ze worden vaak gelaten in de situatie ter plaatse en niet opnieuw van een "OGS Zerk" voorzien. Zo'n voorbeeld is er op de begraafplaats van Moermansk. Een Nederlandse oorlogsgraf uit de Tweede Wereldoorlog. Het opschrift op de grafsteen luidt:



"KONINKRIJK DER  
NEDERLANDEN"  
OP DEZE BEGRAAFPLAATS  
BEVINDT ZICH HET GRAF VAN  
J. M. TER LAAK,  
NEDERLANDSE KOOPVAARDIJ.  
\* 21 - 09 - 1918 + 20 - 06 - 1942".

Waarneembaar is dat de steen vierkant en van zwart marmer is, maar in de steen is een kader gegraveerd in de vorm van de Nederlandse Grafsteen zoals die wordt gebruikt door de OGS, met de Nederlandse leeuw bovenin. Ernaast ligt een van 21 Gemenebest graven op deze begraafplaats.

Het mag duidelijk zijn dat er nu, bijna 75 jaar het einde van de tweede Wereldoorlog, nog steeds aandacht is voor de gevallen. In dit artikel staat maar een klein deel van die zorg. Ik heb geprobeerd een beeld te schetsen over de Oorlogsgraven Stichting. Dat beeld is zeker niet volledig, maar gelet op de publicatie ruimte erg ingekort. Er zijn reeds eerder vele artikelen daarover verschenen. Mijn artikel mag een bijdrage zijn in de informatie en vertellen over die mensen die vaak ver van huis zijn gevallen. Velen van hen waren vrijwilligers en anderen werden aangewezen of geroepen, maar allen hadden ze de drang naar vrijheid en wilden onder de onderdrukking uit. Zij brachten het hoogste offer voor onze toekomst."

**"Dat zij rusten in vrede" ◀**

# MELDERSLO SINDS 1923 TELEFONISCH BEREIKBAAR

Jörgen Dinnissen

Valkuil van historische ervaringen? U bent in deze val getrapt als u, uw vader en uw grootvader allemaal persoonlijk ervaren hebben dat er “altijd” al telefoons waren en u zich enkel tot deze historische ervaringen beperkt. In deze bijdrage probeer ik u gevoelig te maken voor het gegeven dat onze telefoon, als een telecommunicatiesysteem voor gesprekken tussen personen die zich buiten gehoorbereik van elkaar bevinden, 140 jaar jong is. Met het vergrootglas op Melderslo.

Historische ervaringen of levende herinneringen zijn ervaringen of herinneringen die in het heden overgedragen kunnen worden tussen generaties. Gezien de sterfelijkheid van individuele mensen beperken deze ervaringen zich tot maximaal vier generaties. En daarna? Dan gaan zij over in geschiedenisboeken of in de vergetelheid.

**HORST. (Rijkstelefoonkantoor.)**

Diensturen Werkdagen van 8.— vm. tot 4.— nm.  
» 2.— nm. » 3.30 »  
» 6.— » » 7.30 »  
Zon- en Feestdagen: » 8.— vm. » 9.— vm.  
» 1.— nm. » 2.— nm.

Eene openbare spreekcel is gevestigd in het Hulptelegraafkantoor.

---

<p>1 <b>B</b>euijssen, G., Koopman.</p> <p>5 <b>D</b>aal, G. v., Fabrik. en Koopman. 9 <b>D</b>aal, G. v., Groothandelaar.</p> <p>2 <b>E</b>echoud, J. v., Fabrik.</p> <p>3 <b>G</b>eurts-Janssen, Fa. B. A., IJzer- en staalhandel.</p>	<p>8 <b>L</b>ucas, Fa. H., (V. Viadebandt), Eerste Ned. fabr. v. zijden stoffen.</p> <p>6 <b>R</b>aadhuis. ... <b>R</b>ijkstelegraafkantoor. (1) 7 <b>R</b>utten, Fa. M.</p> <p>... <b>T</b>elegraafkantoor. (1) 4 <b>T</b>immermans, A., Hôtel du Cornet d'or, Markt.</p> <p>(1) Aan te vragen: »Rijkstelegraaf».</p>
--	--

Afbeelding 1. Naamlijst voor den telefoondienst 1910. Met negen telefoonnummers in Horst.

Telefoons waren er niet “altijd” al. Zij werden 140 (afgerond) jaar geleden geboren in de Verenigde Staten toen Bell in 1876 een



patent kreeg op de 'improvement of telegraphy'. In 1881 werd in Amsterdam het eerste Nederlandse openbare telefoonnetwerk geopend met 49 vaste abonneeaansluitingen. Een telefoniste in de telefooncentrale verbond, met een koord, de beller met het gewenste nummer. In 1888 werd de eerste interlokale verbinding gelegd tussen de steden Amsterdam-Haarlem en Amsterdam-Zaandam. De eerste internationale telefoonlijn werd gelegd tussen Nederland en België in 1895. Als tweede land kwam Duitsland in 1896. De eerste zeekabel werd gelegd tussen Nederland en Engeland in 1922.

## Netnummer 06 voor Horst

En in de gemeente Horst? In 1907 werd in Horst de telefoondienst, via een handcentrale, gestart in het postkantoor (nu restaurant Tin Sun). Horst kreeg het netnummer "06" en men had toen acht leden. In 1910 waren dat er negen (afbeelding 1). Wie in Melderslo het eerste telefoonnummer kreeg, is niet bekend. Maar als wij af mogen gaan op de naamlijst uit 1925 moet dat de Coöperatie geweest zijn met telefoonnummer "40". In de naamlijsten van 1923 en 1924 komt geen telefoonnummer uit Melderslo voor.

HORST. (Hulptelefoonkantoor.)				
Diensturen: Werkd.: 8—4. 5j—7j. Z. en Vd.: 8—9 vrn. † Zie blad. 6.				
Antoniusgesticht, St. ....	19	Geurts-Janssen, Fa. B. A. Uzer- en staalh. ....	3	Poels, H. Land- en tuinbouwzaden. 48
Beekers, P. Rijw., motoren. en auto- verh. ....	43	Janssen, W. Assistent pluimveeconsu- lant ....	20	Publiek telefontation bij M. Bouten
Beijlissen, G. Koopm. ....	1	Janssen, W. G. Molenaar, Graan- en Meelh. ....	12	Melderik (8—4, 5j—7j) ....
Blick, Jac. Ericshoeve. ....	25Y	Josten, A. J. Hôtel. ....	23	Raadhuis. ....
Bouten, M. Publ. telef. station te Me- lderik. ....	15	Kersten, Fr. Slager. ....	31	Ratten, Fa. M. ....
Coöp. Aankoopvereen. Melderslo Vooruit. ....	40	Keljers, H. J. Fa. J. M. Peelen & H. J. Keljers, Aann. ....	24	Ratten, Th. Villa Anna. ....
Coöp. Stoomzuivelfabr. St. Lambertus Vliet. ....	41	Keljers, J. M. Bouwk., timmerm. ....	38	Rijkstelegraafkantoor. ....
Coppus, B. Bouwmat. h. ....	45	Litjens, Th. Houth. ....	16	Rijnders, G. Boschopz. ....
Cuppen, Ch. Steenkolenh. Pluimvee- enz. ....	46	Maréchaussée Kazerne. ....	33	Sanders-Cuppen, Wed. J. ....
Cuppen & Zn., G. Aann., timmerfabr. ....	47	Meerendouk, Dr. E. G. J. ....	22	Schreurs, Fa. Wed. J. Manufact., con- fectie en peiterijen. ....
Daal, G. v. Industriel en fouragegroot- B., Woonb. ....	5 — Kant. ....	Moorrees-Peeters, A. J. Veeh., kunst- meststoff. en landb. prod. ....	27	Scherje-Stroncx, Wed. J. Rund- en varkensl. ....
Echoud, J. v. ....	2	Munckhof, J. M. v. d. Machinefabrik. ....	14	Stribosch, H. M. A. H. Arts. ....
Esser, L. J. M. C. Notaris. ....	10	Munckhof, J. H. v. d. Rijw.-motoren en autoverh. ....	39	Tacken-Ratten, H. Bierbr. ....
Fokstation v. Pluimveeteelt der C. B. E. v. Limb. en N.-Br. ....	36	Op de Laak, Wed. A. Graanh. ....	21	Timmermans, A. Hôtel. ....
Gen. Arts te Scennum. ....	37	Koopm., hôtél en slagerij. ....	11	Verhaegh, Fa. B. Manufact. en bedden. ....
		Peeters Ariens, J. L. Koopm. ....	28	Vullingsh, J. B. 160. ....
		Peeters-v. d. Munckhof, G. H. Vee- koopm., hôtél en slagerij. ....	11	Vullingsh, Jac. Vullingshshoeve. ....
				Wijnhoven, Gebr. J. & G. Slagerij en aspergeteelt. ....
				34

Afbeelding 2. Naamlijst voor den interlocalen telefoondienst 1925. 'Coöp. Aankoopvereen. Melderslo Vooruit' (zeg: Coöperatie) wordt als enige in Melderslo vermeld met een telefoonnummer.

Het aantal leden in de gemeente Horst was in 1932 gestegen naar 110. Daarom werd in dat jaar een nieuwe kabel getrokken om alle telefoongesprekken te kunnen verwerken. Door het groeiende aantal telefoongebruikers werd in augustus 1938 het netnummer "06" gewijzigd in "047" (district Venlo).

## **Van oud telefoonnummer, de dingen, die voorbij gaan**

Als we het oudste telefoonnummer in Melderslo, dit is "40" van de Coöperatie, door de tijd volgen, zien we de volgende veranderingen:

- Jaar 1923 - 1938 : 06 40
- Jaar 1938 - 1954 : 0470 40
- Jaar 1954 - 1995 : 04709 40
- *Jaar 1995 - heden* : 077 390 0040

In de lijst hierboven staat 'Jaar 1995 - heden' cursief omdat het een fictief omgenummerd telefoonnummer is. In 1963 ging de Coöperatie Melderslo op in de 'Coöperatieve Verbruiksvereniging U.A. Co-op Noord-Limburg' en verloor daarmee haar zelfstandig bestaan. In 1983 viel het doek definitief en werd besloten het filiaal in Melderslo op de heffen.



*Afbeelding 3. Etiket op inpakzakje van Coöperatie Melderslo met telefoonnummer "40".*

*Bron: archief Geschiedenis Melderslo*

# Netnummer 0470 en 0478

In 1938 kreeg Melderslo twee netnummers. Het noordoosten van het buitengebied met onder andere delen van de Swolgensedijk, Herenbosweg en Broekhuizedijk, werden qua netnummer ingedeeld bij het dorp Tienray, dat “0478” had (sector Venray). Het overige deel van Melderslo werd ingedeeld bij het netnummer van Horst “0470”.

Een deel werd bij Tienray vanwege de ligging van de telefoonkabel die dwars door het landschap is getrokken. De huishoudens ten noordoosten van deze kabel lagen dichterbij de Tienrayse handcentrale en het was economisch voordeliger om ze daarop aan te sluiten. Deze grens tussen netnummers bestaat nog steeds (afbeelding 5).

# In 1943 zes telefoonnummers in Melderslo

In 1943 waren er vijf telefoons in Melderslo: **27** Allards (varkenshandelaar), **40** Coöperatie, **91** Wijkmeldingspost Brand- en Luchtongev[allen] Melderslo, **91** Van Helden (vrachtrijder), **91** Limb. Land en Tuinbouwbond, **158** Rens v. Kuyck (vrachtondernemer) en **128** Teeuwen (pastoor).

HORST (L)	
72 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	105 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
73 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	106 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
74 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	107 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
75 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	108 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
76 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	109 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
77 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	110 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
78 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	111 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
79 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	112 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
80 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	113 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
81 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	114 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
82 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	115 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
83 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	116 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
84 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	117 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
85 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	118 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
86 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	119 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
87 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	120 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
88 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	121 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
89 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	122 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
90 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	123 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
91 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	124 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
92 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	125 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
93 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	126 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
94 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	127 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
95 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	128 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
96 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	129 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
97 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	130 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
98 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	131 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
99 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	132 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
100 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	133 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
101 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	134 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
102 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	135 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
103 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	136 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
104 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	137 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
105 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	138 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
106 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	139 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
107 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	140 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
108 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	141 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
109 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	142 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
110 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	143 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
111 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	144 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
112 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	145 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
113 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	146 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
114 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	147 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
115 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	148 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
116 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	149 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
117 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	150 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
118 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	151 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
119 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	152 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
120 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	153 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
121 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	154 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
122 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	155 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
123 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	156 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
124 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	157 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
125 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	158 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
126 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	159 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
127 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	160 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
128 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	161 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
129 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	162 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
130 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	163 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
131 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	164 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
132 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	165 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
133 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	166 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
134 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	167 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
135 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	168 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
136 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	169 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
137 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	170 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
138 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	171 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
139 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	172 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
140 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	173 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
141 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	174 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
142 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	175 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
143 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	176 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
144 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	177 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
145 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	178 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
146 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	179 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
147 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	180 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
148 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	181 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
149 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	182 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
150 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	183 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
151 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	184 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
152 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	185 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
153 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	186 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
154 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	187 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
155 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	188 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
156 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	189 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
157 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	190 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
158 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	191 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
159 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	192 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
160 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	193 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
161 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	194 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
162 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	195 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
163 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	196 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
164 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	197 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
165 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	198 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
166 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	199 De Vries, H. (Luchtbl.) 20
167 Albeda, A. (Luchtbl.) 20	200 De Vries, H. (Luchtbl.) 20

- 27 Allards, A. Varkensh., A 76, Melderslo.
- 40 Coöp. Aankoopveren. Melderslo Vooruit.
- 6 Gemeente en Gem. Instellingen Gen.huis, woonh. Buisson, Gem.-Outv., Openb.w., Soc. zak., Gem. Veldw., Comm.post Luchtbesch., Centr. meld.post Brandw.,
- 36 Gemeenteveldw. Starren,
- 166 Distributie,
- 174 Comrdt Brandw.,
- 39 Brandweer Garage,
- 117 Hfd Luchtbescherming,
- 20 Wijkmeldingspost Brand- en Luchtongev., Hegelesm.,
- 91 X Idem, Melderslo,
- 15 Idem, Meterik.
- 91 Y Helden, G. v. Vrachtr., A 97a, Melderslo.
- 91 X Limb. Land- en Tuinbouwbond Melderslo.
- 158 Rens v. Kuyck, H. Vrachtondern., Melderslo.
- 128 Teeuwen, L. Pastoor, A 105, Melderslo.

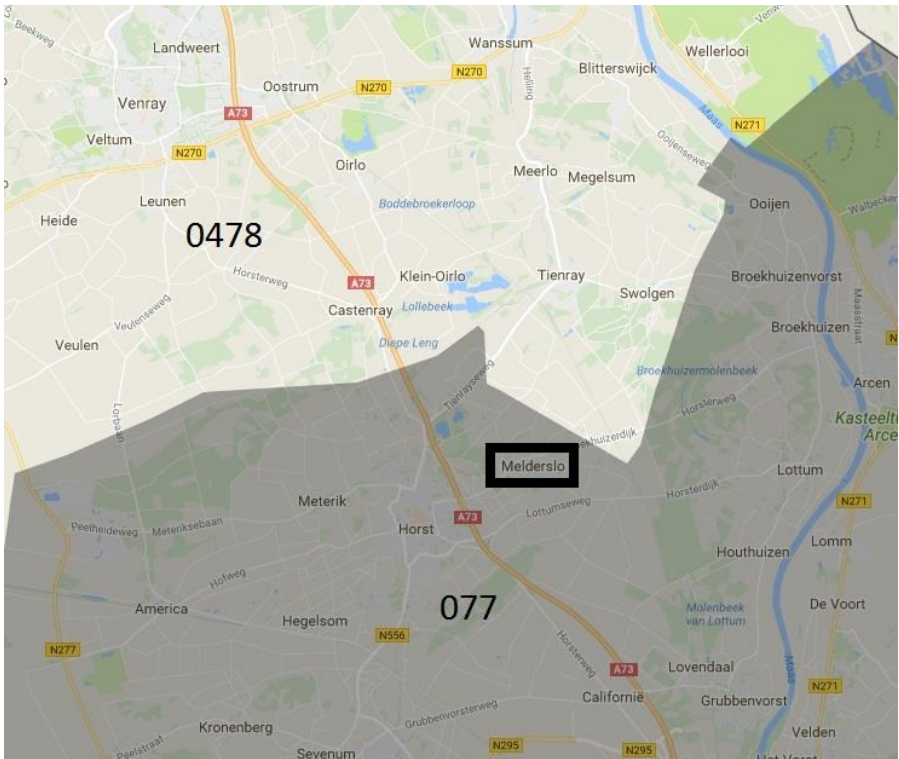
Afbeelding 4. Naamlijst voor den interlocaalen telefoondienst 1943. Met vijf telefoonnummers (en zeven vermeldingen) in Melderslo.



## Netnummer 04709 en 04789

Rond 1954 kreeg bijna elk dorp een extra getal (kengetal) aan het netnummer toegevoegd. Horst en omliggende dorpen, waaronder Melderslo, kregen een “9” toegevoegd, waardoor het “04709” werd. Tienray kreeg ook een 9 toegevoegd en werd “04789”, evenals de nummers van noordoost Melderslo.

In juli 1955 werden de Horster en Tienrayse handcentrales gesloten en vervangen door een automatische centrale. Niet langer hoefden abonnees met de hand met elkaar verbonden te worden door een telefonist(e).



Afbeelding 5. Kaart van Horst en omgeving, waarop te zien is waar de grens van netnummers “0478” en “077” loopt. Het dorp Melderslo valt in beide vakken.

## Via Operatie Decibel naar 10 cijfers

In oktober 1995 voerde PTT Telecom (nu KPN Telecom) een landelijke omnummeractie uit, genaamd Operatie Decibel. Hierbij werden alle telefoonnummers van Nederland verhoogd naar 10 cijfers. Het Horster netnummer “04709”, werd vervangen door “077 39x xxxx”. Het netnummer van Tienray “04789”, werd vervangen door “0478 69 xxxx”. Tot op de dag van vandaag zijn deze netnummers in gebruik voor vaste telefoonnummers.

## Mobiele nummers

In 2018 verschijnt in Nederland de laatste papieren telefoongids. Daarna zijn telefoonnummers enkel nog digitaal te vinden. Andere trends: meer mobiele telefoonnummers en de verminderde behoefte aan vermelding van een telefoonnummer in de telefoongids.

## Vraag over wijkmeldingspost

Zie afbeelding 4. In 1943 hadden Hegelsom, Melderslo en Meterik een Wijkmeldingspost Brand en Luchtongev[allen]. Hadden alle gemeenten dat in Noord-Limburg en over de grens in Duitsland? Van-tot welk jaar? Speciaal vanwege de vele vliegtuigen die tussen Engeland en Roergebied vlogen en met regelmaat hier neerstortten? Welke procedure had de Duitse bezetter hiervoor opgezet? ◀

## Bronnen

- *Historische ervaringen. Halbwachs, M., ‘Het collectief geheugen’ (Leuven 1991). In: Robbert-Jan Adriaansen, ‘Tussen ervaring en herinnering. Generaties en geschiedschrijving’ (Rotterdam 2006)*
- *‘Dutch telephone history timeline’ op [www.telefoonmuseum.com](http://www.telefoonmuseum.com)*
- *Telefoongidsen ‘Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie’, digitaal 1901-1950 bij Koninklijke Bibliotheek [www.delpher.nl](http://www.delpher.nl). Bronnen afbeelding 1, 2 en 4 respectievelijk uit ‘naamlijsten’ 1920, 1925 en 1943*
- *Nieuwsbrief Geschiedenis Melderslo, December 2017 ‘Wist u dat ... Melderslo sinds 1923 telefonisch bereikbaar is?’*

# TURFSTROOISEL VOOR DE EUROPESE PAARDENSTALLEN

*Huub Hendrix*

De industriële winning van turfstrooisel in de Peel nam vanaf de tweede helft van de 19de eeuw nam een ongekeerde omvang aan. Dit was niet meer te vergelijken met de turfwinning voor brandstof in de voorgaande periodes. Turfstrooisel werd een belangrijk en lucratief product, en zeer gewild in de paardenstallen van o.a. vervoersondernemingen en het leger. De gemalen turf kon namelijk veel meer vocht opnemen dan het tot dan gebruikte stro. De vraag was groot: er werd massaal aangekocht voor de paardenstallen in de Europese steden. Door het gunstige te behalen rendement werden door meerdere investeerders nieuwe turfstrooiselfabrieken in de Peelstreek opgericht.

Met de verkoop van 610 ha drassige veengrond in 1853 door de gemeente Deurne aan de broers Jan en Nicolaas van de Griendt werd een begin gemaakt met de grootscheepse ontginning van de Peel. In dat zelfde jaar kwam voor de afvoer van turf het kanaal de Helenavaart gereed en dat stond vanaf de herfst van 1854 via het dan voltooide Noorderkanaalproject in verbinding met de Zuid-Willemsvaart. Door de grootscheepse winning van voornamelijk turfstrooisel (grauwveen) ontstond een geheel andere versnelde manier van turfwinning dan voor het dieper gelegen zwartveen, dat voor brandstof gebruikt werd. Door de turfwinning ontstond eerst het dorp "Helenaveen", genoemd naar de echtgenote van Jan van de Griendt. En daarna Griendtsveen vernoemd naar de familie Van de Griendt.

Op het einde van de Zwarte Plakweg in America kan men, te voet of met de fiets, door het natuurgebied de Mariapeel gaan.<sup>1)</sup> Na de doorsteek komt men uit op de in 1716 overeengekomen grens van het vroegere Hertogdom Geldern en Brabant.<sup>2)</sup> Tegenwoordig is dit de grens tussen de provincies Limburg en Brabant. Vervolg je vanaf hier de weg naar Griendtsveen dan vallen de boerderijen op met een naamgeving gerelateerd aan ons koningshuis. Deze boerderijen met naamgeving en stichtingsjaar op dit traject zijn als volgt: Oranje-hoeve (1912), Wilhelmina-hoeve (1908), Juliana-hoeve (1910), Emma-hoeve (1910) en de Willem III -hoeve (1913). De naamgeving

van in totaal negen boerderijen in Helenaveen roept de vraag op of dit toeval is, of wat de oorzaak is dat de inwoners van Helenaveen zo koningsgezind waren, en zich bij koninklijke feestdagen sierden met zilveren steekspelden? De reden voor deze naamgeving is de belangstelling van koning Willem III voor het moderniseren en ontwikkelen van de land- en tuinbouw in Nederland. Koning Willem III bezocht in 1887 het Peeldorp Helenaveen. Door zijn bemiddeling kreeg men zelfs nieuw plant- en fokmateriaal. In 1889 legde hij zijn zorgzaamheid en belangstelling voor de ontwikkeling van het Peeldorp Helenaveen vast met de stichting van het "Fonds Koning Willem III". Dit fonds kreeg van de koning een donatie van 31.000 gulden. In de stichtingsakte is opgenomen dat deze gelden bestemd waren voor de ontwikkeling van landbouw, tuinbouw en veeteelt. Uitdrukkelijk met de vermelding dat het fonds voor Nederlandse werknemers en de pachtersbevolking van Helenaveen was bestemd. 3) Het fonds bestaat overigens nog steeds.

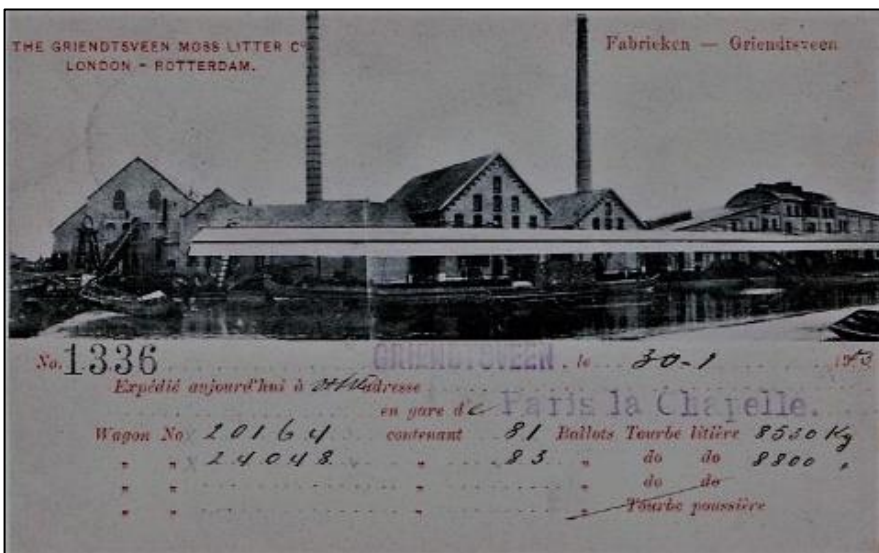


**Zilveren steekspeldje uit Helenaveen met inscriptie Prins Hendrik, met op de achterzijde het jaar 1902, waarschijnlijk naar aanleiding van het huwelijk van prinses Wilhelmina met prins Hendrik op 7 februari 1901.**



Een jaar na het overlijden van Jan van der Griendt in 1884 trekt de familie van Griendt zich terug uit de door hun opgerichte NV Maatschappij Helenaveen. De zonen van Jan, Jozef en Eduard richtten in 1885 de NV Maatschappij tot exploitatie van veengronden en ander onroerende goederen op, genaamd Maatschappij Griendtsveen. Dus de stichting van het dorp Helenaveen is ouder dan die van Griendtsveen. Zou dit de reden kunnen zijn dat men Helenaveen “den Alde Piel” noemt? In hetzelfde jaar kocht Jozef van der Griendt 410 ha peel van de gemeente Horst. Dit grondstuk lag ten zuiden van de spoorweg Deurne-Venlo en ten oosten van de in 1880 tot aan die spoorweg doorgetrokken Helenavaart. Hierop ontstond de tweede Peelkolonie die de naam “Griendtsveen” kreeg. In 1889 kocht de Maatschappij Griendtsveen o.a. nog 254 ha bij van de gemeente Horst, en 246 ha van de gemeente Sevenum.<sup>4)</sup> Voor het aantrekken van nieuw kapitaal en vergroting van de afzetmarkt, werd in 1893 een fusie aangegaan met Midland Trust Ltd. Hierdoor ontstond “The Griendtsveen Moss Litter Company Ltd”.



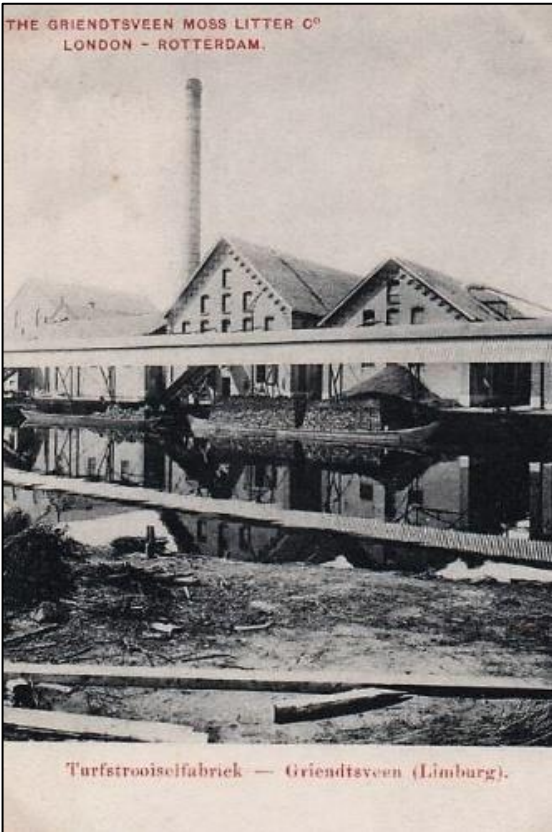


De hier boven getoonde orderkaarten geven ons een indruk van de omvang van de leveranties aan een Parijse paardentram onderneming. 5) Niet de afbeeldingen maar de informatie over de zendingen van turfstrooisel zijn hiervoor van belang.

Het betreft de zendingen binnen twee weken eind januari en begin februari 1903 van zes treinwagons met samen meer dan 50 ton turfstrooisel voor de paardenstallen van de in Parijs gevestigde "Compagnie Generale des Omnibus". Deze kaarten met de vermelding van de zending werden vanuit het hoofdkantoor te Rotterdam naar de paardentram maatschappij in Parijs gestuurd. Voor deze zes treinwagons met turfstrooisel moesten heel wat turfblokken door arbeiders met de hand worden uitgestoken. Na het drogen werden ze met lorries naar turflaadplaats gebracht. Via de kanalen gingen deze naar de turfstrooiselfabriek.



Van het omladen van de turf in de schuiten die de turf naar de fabriek in Griendtsveen moesten brengen geeft ons voorgaande briefkaart een indruk. De afbeelding laat ons de turflaadplaats en het lossen van de lorries met turf op het einde van de Helenavaart in de Mariapeel zien. 6) Schijnbaar was het maken van kaders op de rand van de schuit destijds vrouwenarbeid. Binnen deze kaders werden de lorries met turf geleegd.



### **Turfstrooiselfabriek met volle turfschuit onder het afdak bij de fabriek.**

De The Griendtsveen Moss Litter Company Ltd. kantoorhoudende in Rotterdam, bereikt rond de eeuwwisseling met de winning en afzet van turfstrooisel haar tien topjaren. De productie van turfstrooisel was in Griendtsveen na 1902 over haar hoogtepunt heen. 7) Dit zou in verband gebracht kunnen worden met de nieuwe fabriek die de "Maatschappij van de Griendt's land-exploitatie" in 1901 had laten bouwen in Hoogeveen om bolsterturf te vermalen

tot turfstrooisel. 8) Vaak associeert men turf met brandstof of het latere gebruik in de tuinbouw, en maar zelden met de belangrijke toepassing als strooisel voor in de paardenstallen. Met de komst van vele nieuwe vervoersmogelijkheden betekende overigens niet dat de oude transportmiddelen meteen verdwenen. Integendeel, de behoefte aan transport groeide zo sterk dat men alle zeilen bij moest zetten. Dat leidde opvallend genoeg ook tot het explosief toenemen van het gebruik van paarden als trekdier. In de steden kwamen zelfs nieuwe wagens voor het paard om te trekken zoals de paardentram en de omnibus. Dat zou pas afnemen nadat gemotoriseerd vervoer op grote schaal mogelijk werd. Dan zitten we echter al halverwege de twintigste eeuw. Rond 1910 stopte de grootschalige winning van turfstrooisel te Griendtsveen.

Tot na de eerste wereldoorlog werd de verminderde productie van turfstrooisel opgevangen door de gestegen vraag naar turfbriketten. Gelijktijdig nam ook het belang toe van de ontginning en de in cultuur gebrachte gronden. Zo was in 1899 nog maar 6,5 ha gecultiveerd. Met ingang 1905 tot 1908 werd 103,5 ha ontgonnen. In 1907 ging "The Griendtsveen Moss Litter Co. Ltd." op in de "Maatschappij van de Griendt's Landexploitatie". Na 1920 waren de agrarische activiteiten voor de Maatschappij van de Griendt's Landexploitatie voortaan de hoofdzaak. ◀



Briefhoofd van de in 1907 opgerichte "N.V. Maatschappij van de Griendt's Landexploitatie".

- 1) Het natuurgebied Mariapeel is een hoogveen-achtig natuurgebied in de gemeente Horst aan de Maas. Het is ca. 1400 ha groot en wordt beheerd door Staatsbosbeheer. Samen met de Deurnese Peel en het Grauwveen is het sinds 1993 een beschermd drasland.
- 2) De uit 1716 daterende grenssteen is herplaatst.
- 3) KB Den Haag, digitaal kranten archief, Rotterdamse Courant (1889 febr.16) <http://www.delpher.nl/kranten> .
- 4) Gemeentearchief Horst aan de Maas, gemeente Horst inv.nr. 797.
- 5) Zilveren steekspel uit Helenaveen en prentbriefkaarten uit particuliere verzameling.
- 6) Met dank aan Wien van Mullekom, Griendtsveen, voor informatie locatie losplaats.
- 7) Drs. Jos Pouls, 1982, Peelkolonie Griendtsveen, oorsprong en ontwikkeling 1885-1910, pag. 20 verso 21.
- 8) WUR, Wageningen , Vier eeuwen turfwinning , M.A.W. Gerding (1995).

# COLUMN HUIJS DE DONCK Kasteel van Sevenum

Xavier van Dijk

Mijn telefoon rinkelde en ik kreeg Mart Lenssen uit Sevenum aan de lijn. Het was in de winter van 2015-2016, ongeveer twee jaar geleden. Na even wat over koetjes en kalfjes te hebben gepraat kwam de reden voor zijn belletje. Het kwam er in het kort op neer of het mogelijk zou zijn om het kasteel van Sevenum op te graven. Het is het minst bekende kasteel in onze gemeente en uit archiefonderzoek was de ligging vrij nauwkeurig bekend geworden.

Een kasteel opgraven? Tja, welke archeoloog wil dat nu niet? Er zaten echter wat addertjes onder het gras. Ten eerste was dat de noodzaak tot het doen van een opgraving (werd het kasteel door bouwplannen bedreigd) ontbrak. Als er geen noodzaak toe was, wie zou dat dan gaan betalen? Daar kwam bovendien nog bij dat het maar de vraag was of de gemeente wel mee zou werken door het verlenen van een vergunning tot het doen van onderzoek.



Huys ter Donk, Jan de Beijer 1738

Enkele dagen later zat ik, samen met enkele leden van de Heemkunde Vereniging Sevenum en een ambtenaar van de gemeente, in de keuken van pand De Donck aan De Donckstraat 23 in Sevenum. Aanwezig was ook de eigenaar en bewoner van het pand inclusief het bijbehorende akkerland achter het erf, Joep van Enckevort. Medewerking van alle partijen was vereist om überhaupt onderzoek te gaan uitvoeren. Zaak was om eerst duidelijk te krijgen waar het kasteel nu precies gelegen had, hoe oud het was en of er nog resten in de grond zouden zitten. Zo zouden resten van de 3 meter dikke muren van de oudste toren van het kasteel, de 'dikke toren', nog in de bodem aanwezig zijn.

We besloten tot het uitvoeren van een beperkt verkennend onderzoek, om deze vragen opgehelderd te krijgen. Het zou bestaan uit het zetten van grondboringen en een geofysisch onderzoek. In de boringen zou ik oude grachten kunnen herkennen, die met hun donkere vulling scherp zouden moeten contrasteren met de natuurlijke bodem, die uit geel of wit zand bestaat.

Na het zetten van twee rijen boringen, haaks op elkaar, zou duidelijk zijn waar de grachten lagen. Daarbinnen zou het kasteel moeten liggen. Tijdens het geofysisch onderzoek zou het akkerland achter het erf in vakken van 1 m<sup>2</sup> worden ingedeeld, waarna op elke m<sup>2</sup> de weerstand van een elektrische stroomstoot door de bodem tussen twee elektroden zou worden gemeten. Natuurlijk, ongeroerd zand heeft een bepaalde waarde; resten van muren en funderingen hebben in de regel een hogere weerstand terwijl de weerstand van oude grachten met hun slappe, venige vulling meestal lager is. Op die manier zou het hele grachtenstelsel van Huys de Donck in kaart worden gebracht. Het is wel zaak dat de grond tijdens het geofysisch onderzoek droog is, omdat water electriciteit goed geleidt. Omdat plaatselijk water op het land stond, zouden we moeten wachten tot het voorjaar, wanneer de grond opgedroogd was.

In april was het dan zover. Mijn collega Wouter had tijd om vanuit Leiden met zijn meetapparatuur naar het zuiden af te zakken. Over enkele dagen zou Wouter de bodemweerstand op een oppervlakte van 1 hectare hebben gemeten. Ik zou ongeveer 80 boringen hebben gezet en het kasteel zou zijn exacte ligging hebben prijsgegeven. Althans, dat was de bedoeling... Wouter was

inderdaad twee dagen later klaar met meten, maar het beeld leverde minder op dan we hadden gehoopt. We zagen allerlei lijnen lichtgrijze/witte lijnen, maar de plek van het kasteel liet zich niet goed herkennen. Het zou dus neerkomen op de informatie die ik uit de boringen wist te persen. De 68 boringen in de twee raaien die ik in gedachten had, waren vrij snel gezet, maar daarna begon het verfijnen van het beeld en het definitief goed in kaart brengen van de alle grachten. Het kasteel zelf mocht natuurlijk ook niet vergeten worden. Na enkele zwoegen in de vrije avonduren -het begrote budget was inmiddels op- raakte ik bijna verstrikt in een wirwar van boringen (661 in totaal!) en oude kasteelgrachten. Gelukkig werd ik ondersteund door leden van de Heemkunde Vereniging Sevenum en Joep van Enkevort, die me in het mooie voorjaar in ruime mate voorzag van lekkere, vers gezette koffie.

Uiteindelijk bleek al het werk zich te lonen. Op en rond het kasteelterrein was sprake van maar liefst 9 grachten, die aan 4 fasen waren toe te kennen. Aan de hand van enkele kleine aardewerkscherven kon ik sommige grachten dateren. De grachten die het kasteelterrein omgaven, waren wel 11 m breed en bijna 3 m diep. Het kasteel bleek, net zoals dat in bijvoorbeeld Horst, te bestaan uit een hoofdburcht en een voorburcht. Het terrein was toegankelijk vanuit het zuiden, via een ophaalbrug over de kasteelgracht. Op de hoofdburcht stond het hoofdgebouw, terwijl op de voorburcht, die in een latere fase was gemaakt, bijgebouwen en stallen stonden. Deze twee kasteeldelen waren gescheiden door een brede gracht met brug. Vermoedelijk in de 15e of 16e eeuw werden enkele nieuwe, smallere grachten vanuit het achterland en de Blakterbeek gegraven, die de waterstand in de kasteelgrachten moesten maximaliseren. In de 19e eeuw werden de grachten niet meer onderhouden en uiteindelijk werden de laatste, vervallen, resten van Huys de Donck in 1941 gesloopt. De huidige carréboerderij De Donck is op enkele van de kleinere grachten gebouwd. Het enige waar ik mee in mijn maag zat (en nog steeds zit) was de oudste toren met zijn dikke muren – de dikke toren. De ligging was exact gelokaliseerd, maar er was iets vreemds mee aan de hand. De dikke toren lag niet midden op het kasteelterrein, waar je hem zou verwachten, maar in een hoek. Zou dit vroeger ook zo zijn geweest, of was deze dikke toren voorafgegaan door een



andere, onbekende voorganger? Vreemd genoeg had ik nergens op het terrein daar aanwijzingen voor opgemerkt.

In dat soort gevallen kijk ik, los van mijn archeologisch probleem, naar de zaken die het onderzoek wel heeft verduidelijkt. Achter het pand aan De Donckstraat bevindt zich een ruwe, ongepolijste diamant in de bodem: de restanten van het Huys de Donck, thuis van de Sevenumse adel die een aanvang had met het geslacht Van der Donck. Reeds in de 14e eeuw waren de oudste kasteelgrachten al aangelegd, maar al in de 12e eeuw werden hier bepaalde activiteiten ontplooid.

Hoe nu verder? Men zou de resten eenvoudigweg in de grond kunnen laten zitten. Er kan echter ook voor worden gekozen om de potentie van deze plek te benutten en het algemene publiek, de inwoners van Sevenum in het bijzonder, er over te informeren. In de ondergrond zijn bouwkundige resten van het kasteel en grachten aanwezig. Deze zou men kunnen gebruiken om het muurwerk (gedeeltelijk) weer zichtbaar te maken of op te metselen. De grachten zou men (gedeeltelijk) kunnen uitgraven en zo de contouren van het kasteelterrein weer zichtbaar kunnen maken. Onder de talloze vondsten zullen ongetwijfeld allerlei leuke items zijn, zoals kruiken, munten, houten kommetjes en dergelijke. Hetzelfde geldt voor delen van de oude hoofdweg naar het kasteel. Die zouden ook kunnen worden weergegeven door het aanplanten van nieuwe vegetatie, zoals heggen. Het kasteelterrein is momenteel in eigendom van een beperkt aantal grondeigenaren. Dit is ook een gunstige praktische randvoorwaarde met het oog op eventuele ontwikkelingen in de toekomst. Het grote voordeel van de plek is dat het kasteel niet het enige waardevolle cultuurhistorische relict is. De locatie ligt op loopafstand van het centrum van Sevenum en is gelegen aan de Blakterbeek. Die beek wordt beheerd door het Waterschap en maakt onderdeel uit van het wandelnetwerk Knopen Lopen. Sterker nog, het kasteelterrein ligt in het hart van het Blakterbeekpark, dat een groot ensemble van cultuurhistorische waarden herbergt. Zo ligt enkele honderden meters noordwestelijk van Huys de Donck een voormalige boerenvluchtschans uit de 80-Jarige Oorlog, en zijn er tal van plekken waar het publiek wordt geïnformeerd over natuur- en cultuurhistorische waarden in het park. Er zijn dus mogelijkheden in toeristisch en recreatief opzicht om het kasteelterrein te benutten. Bovendien is de carreeboerderij, na meer

dan 100 jaar, geëvolueerd tot een historisch pand waarin -dankzij de grootte- een breed scala aan toekomstige ontwikkelingen mogelijk zijn.

Er zijn dus aardig wat randvoorwaarden aanwezig om deze boerderij, in het hart van het Blakterbeekpark, een centrumrol te geven in de verdere ontwikkeling van dit park, waarbij Huys de Donck eveneens een prominent rol zou kunnen spelen. Soms heb je van die projecten waarvan je op voorhand al weet dat je ze de komende jaren in de gaten blijft houden. Huys de Donck is er zo één. ◀



## Aangenaam: Meander Grondverwerving en Advies

Meander is een onafhankelijk, middelgroot adviesbureau op het gebied van onroerende zaken. Vanuit ons hoofdkantoor en regiokantoor bedienen wij rijksinstaties, provincies, lokale overheden, nutsbedrijven en andere opdrachtgevers.



Kijk voor meer informatie op [www.meanderbv.nl](http://www.meanderbv.nl)  
of neem contact op met ons hoofdkantoor op tel. (0485) 33 65 43



## VERSLAG 43<sup>e</sup> JAARVERGADERING GEHOUDEN OP WOENSDAG 8 MAART 2017

### 1. Opening en mededelingen.

- de voorzitter opent om klokslag 20.00 uur de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Zoals gebruikelijk biedt het bestuur van de kring tijdens deze vergadering de consumptie voor de pauze gratis aan de aanwezigen aan.

- er zijn berichten van verhindering ontvangen van mevrouw Clevers – Lottum; mevrouw Van Dijk – Lottum; mevrouw Lenssen – Sevenum; de heer Houben –IJsselstein en de heer Van Enckevort – Sevenum.

- gebruikelijk is ook dat we tijdens de jaarvergadering stilstaan bij de leden die afgelopen jaar zijn overleden. Dat zijn dit jaar mevrouw Truce Raaijmakers-Janssen uit Tienray, de heer Jeu Baeten uit Sevenum, de heer Servaas Huys uit Grubbenvorst, de heren Grad Lenssen en de heer Lei Paulissen uit Horst en helaas moet de voorzitter ook zijn eigen moeder, mevrouw Toos van den Munckhof-Meulenbeld, vermelden. De overledenen worden tijdens een minuut stilte herdacht.

Tenslotte kan de voorzitter vermelden dat de geplande excursie op zaterdag 8 april 2017 zeker door zal gaan. Er zijn voldoende aanmeldingen. Als men nog mee wil gaan gelieve men zich zo spoedig mogelijk aan te melden bij de secretaris.

## **2. Verslag 42e jaarvergadering (16 maart 2016, zie Info LGOG nr. 56).**

Aan de orde wordt dit verslag gesteld en aangezien er geen op- of aanmerkingen uit de zaal naar voren worden gebracht wordt het verslag onder dankzegging aan de secretaris goedgekeurd.

## **3. Verslag over 2016 van de secretaris (zie Info LGOG nr. 56).**

Ditzelfde geldt voor het jaarverslag over 2016.

## **4. Verslag over 2016 van de penningmeester en de kascontrolecommissie.**

De penningmeester geeft een korte toelichting op het financiële reilen en zeilen van onze kring. Over 2016 is een verlies geleden van € 504,01, vooral veroorzaakt door de onkosten van de lezingen. Alle overige activiteiten zijn nagenoeg kostendekkend. Namens de kascontrolecommissie neemt de heer Kluiters het woord. Hij prijst de penningmeester om zijn accurate manier van boekhouden. De commissie heeft geen onregelmatigheden kunnen constateren en stelt daarom voor om de penningmeester decharge te verlenen voor het gevoerde financiële werkzaamheden. De vergadering bevestigt dit door een hartelijk applaus.

## **5. Benoeming nieuw lid kascontrolecommissie.**

De heer Billekens heeft zijn werkzaamheden als lid van de kascontrolecommissie twee jaren verricht en is dus aftredend. Als plaatsvervanger meldt zich mevrouw Huijs-Oostveen.

## **6. Bespreking bestuursbeleid.**

De voorzitter bespreekt de beleidsvoornemens van het bestuur voor 2017. Zie hiervoor INFO nr. 56, blz. 5 en 6.

## **7. Bestuursverkiezing.**

Aftredend is de secretaris, de heer J. Vissers. Hij stelt zich beschikbaar voor een volgende periode. Ook zijn aftredend de heren X. van Dijk en P. Jakobs. De heer Jakobs stelt zich voor een volgende periode beschikbaar. De heer Van Dijk is niet meer herkiesbaar. Het bestuur stelt voor om in zijn plaats de heer J.P.J.L. Hesens (Jan), Albert Schweitzerstraat 2, uit Horst te benoemen. Aangezien er geen tegenkandidaten zijn voorgedragen betekent dit dat de heren Vissers en Jakobs zijn herkozen en dat de heer Jan Hesens is gekozen als bestuurslid. Alle drie de leden worden door de voorzitter gefeliciteerd met hun benoeming c.q. hernoeming.

Daarna richt de voorzitter het woord tot het afscheidnemende bestuurslid, de heer Xavier van Dijk: "zeventien jaar lang heb je je ingezet voor onze kring. Nu heb je besloten om een punt te zetten achter deze carrière." Uitgebreid gaat de voorzitter in op alle activiteiten die Xavier gedurende die jaren allemaal heeft ontplooid en ook wat hij nog allemaal van plan is. Bij dit afscheid hoort natuurlijk een passend cadeau en dat is gevonden in de vorm van een fles wijn van het wijnhuis "Xavier", een boek over Archeologie, een bloemetje en uiteraard een gevulde enveloppe. Xavier richt een klein dankwoordje tot de aanwezigen, de vergadering onderstreept dit met een warm applaus.

## **8. Eerbetoen.**

Gebruikelijk is dat trouwe leden tijdens de jaarvergadering in het zonnetje worden gezet. Dit jaar zijn 40 jaar lid de heren P. van Enckevort uit Sevenum, J. Houben uit IJsselstein-Utrecht (oorspronkelijk Sevenum) en J. Kurver uit Horst. De heer L. Kluijtmans uit Grashoek is 25 jaar lid. De eerste twee genoemden hebben zich door omstandigheden af moeten melden, de andere zijn aanwezig en worden met een bloemetje en de bijbehorende draagspeld gehuldigd.

## **9. Rondvraag.**

Hier wordt geen gebruik van gemaakt.

## **10. Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter deze jaarvergadering om 20.40 uur.**

Hierna neemt de secretaris het woord. Hij staat stil bij het overlijden van de moeder van de voorzitter, mevrouw Toos van den Munckhof–Meulenbeld. Hij memoreert Toos als een belangstellend lid dat bijna altijd aanwezig was. Zij interesseerde zich ook zeer voor het wel en wee van onze kring. Hiervan gaf ze blijk voor en na de vele bestuursvergaderingen die bij haar thuis plaats vonden. De secretaris bedankte haar ook voor de genoten gastvrijheid en besloot met de woorden: "Toos, bedankt en adieu" en wenste de voorzitter veel sterkte bij het verwerken van dit verlies.

**Na de pauze houdt de heer Bergevoet een korte lezing over "grafmonumenten".. ◀**

# Jaarverslag 2017 Kring Ter Horst.

*Jan Vissers secretaris*

Op 31 december 2017 bedroeg het aantal leden 149, waarvan 104 gewone leden en 34 gezinsleden.

Het bestuur vergaderde in het verslagjaar 6 maal. Tijdens deze vergaderingen werden de lopende zaken besproken, zoals de samenstelling van het jaarprogramma, de lezingen en de voorbereidingen van de wintercursus en de excursies. Op de agenda stonden ook nog de uitgave van het informatieblad INFO LGOG en de samenwerking met de redactie en de contacten met diverse geledingen binnen onze gemeente en met de gemeente zelf. Het overleg met de heemkundeverenigingen uit de gemeente Horst aan de Maas kwam regelmatig aan de orde. Ook werd de samenwerking met de overige kringen besproken.

## **Bestuurssamenstelling:**

Tijdens de jaarvergadering van 8 maart 2017 werd de secretaris, de heer P.J.T. Vissers voor een volgende termijn herkozen, evenals de heer P.J.M. Jakobs. De heer drs. X.C.C. van Dijk stelde zich niet meer herkiesbaar. In zijn plaats stelde het bestuur voor om de heer J.P.J.L. Heszen te benoemen. Er werden door de vergadering geen tegenkandidaten naar voren gebracht zodat de heer Heszen bij acclamatie werd benoemd.

Dit jaar waren 40 jaar lid de heren P. van Enckevort uit Sevenum, J. Houben uit IJsselstein-Utrecht (oorspronkelijk Sevenum) en J. Kurver uit Horst. De heer L. Kluijtmans uit Grashoek is 25 jaar lid.

## **Lezingen in 2017:**

- |             |   |
|-------------|---|
| 25 februari | De heer Theo Huijs (Venlo) houdt een lezing over "Sevenum 700 jaar" (65 belangstellenden)   |
| 8 maart     | Jaarvergadering. Na de pauze verzorgde de heer Marcel Bergevoet (Venlo) een korte lezing over "Grafmonumenten" (48 belangstellenden). |
| 12 april    | Mevrouw Monique Dickhaut (Maastricht) hield een lezing over "Beeldende kunst in (Zuid)-Limburg" (35 belangstellenden)                 |

- 13 september "Gelukszoekers". Voor de pauze houdt de heer Hans Kasper (Maastricht) een lezing over arbeidsimmigranten door de eeuwen. Na de pauze werd de film "Twee levens in een hart" van de Limburgse cineast Marijn Poels vertoond (40 belangstellenden)
- 4 oktober De heer Jan Duijf houdt een lezing over het project "800 jaar Horst" (70 belangstellenden)
- 8 november De heer Ragdy van der Hoek uit Venlo "De Nederlands-Duitse grens vanaf 1815 en de invloed op de inwoners". (50 belangstellenden)
- 13 december Mevrouw Margriet Gosker spreekt over "500 Jaar Reformatie in Nederland en Noord-Limburg" (48 belangstellenden)
- Gemiddeld: 2017: 60 bezoekers  
2016: 46 bezoekers

#### **Excursies en activiteiten in 2017:**

- 8 april Eendaagse excursie naar Luik in België. Het vernieuwde museum "La Boverie" werd bezocht. Daarna het oorlogsmonument "Mémorial Interallié". Van hieruit had men een schitterend uitzicht over Luik en het nieuwe spoorwegstation Liège-Guillemins". Op de terugweg werd, via de nieuwe tunnel, Maastricht bezocht met een rondleiding door de Koepelkerk van Boosten. Tenslotte kon men op eigen gelegenheid nog een korte wandeling door de omgeving van de kerk maken (50 deelnemers)
- 9 december De kring organiseerde in samenwerking met de kring "Maas en Niers" een excursie naar het oude stadhuis in Gennepe. ( 35 deelnemers)

#### **Dorpswandeling in 2017:**

- 12 juli Zomeravondwandeling door Blitterswijk. Onder leiding van de heer Herman Loonen werd kennis gemaakt met de geschiedenis van Blitterswijk. Eerst werd de parochiekerk bekeken, daarna de resten van het oude kasteel en tenslotte het protestantse kerkje van Blitterswijk. Er waren 40 deelnemers. Alles natuurlijk omkleed met de nodige verhalen en anekdotes.



### **Cursus:**

Zoals ieder jaar gebruikelijk werd in het winterseizoen weer een cursus georganiseerd. Dit jaar werd gekozen voor drie cursusavonden over "De popmuziek in Horst aan de Maas". De bijeenkomsten werden verzorgd door de heer Jan Drogen.

Op 17 en 31 januari en op 7 februari 2017 vormden de 27 deelnemers een aandachtig gehoor. De cursus werd zoals gebruikelijk in de instructieruimte van museum "De Kantfabriek" in Horst gehouden.

### **INFO LGOG Kring Ter Horst:**

In 2017 werden onder redactie van de heren J.H. Jenniskens en J.T.L. Duijf de nummers 56 (februari) en 57 (september) gepubliceerd. In de INFO zijn onder meer opgenomen de verslagen van de jaarvergadering, cursus, lezingen en andere activiteiten. Verder verzorgen Wim Moorman, Xavier van Dijk, Huub Hendrix, Nel Verstegen-Maessen, Jörgen Dinnissen, Jeu Derix, Hay Mulders, Hans Steenmetz en Harrie Raaymakers, regelmatig een rubriek. De redactie verzorgt in ieder nummer een interview met een bekende streekgenoot. Verder waren er losse artikelen en interviews die inhaakten op de actualiteit. Het blad verschijnt in een oplage van 200 exemplaren en wordt mede mogelijk gemaakt dankzij bijdragen van regionale sponsors.

### **Overleg Gemeente:**

In samenwerking met de heer D. Bolhuis (Gemeente Horst aan de Maas) is door een viertal vrijwilligers een overzicht gemaakt van alle karakteristieke gebouwen in Horst. De gemeente wil deze gegevens via een interactieve website delen met de burgers. De intentie is om zoveel karakteristieke gebouwen te behouden. De heer Bolhuis zal dit op de komende jaarvergadering toelichten.

Ook zijn er nog contacten geweest met de gemeente over het archief van de gemeente Horst aan de Maas.

### **800 Jaar Horst, 2019:**

In 2019 bestaat Horst 800 jaar, dat wil zeggen is het 800 jaar geleden dat de naam "Berkele" in een akte genoemd werd. Er is een werkgroep in het leven geroepen om dit feest groots te vieren. Ook in het bestuur van deze werkgroep participeert onze kring.

### **Samenwerking “D’n Dreumel”:**

In samenwerking met carnavalsvereniging werd op zondag 25 juni een themamiddag in het “Gasthoês” over “Het Horster dialect” georganiseerd. Het LGOG had hiervoor de heer Pierre Bakkes uitgenodigd. Hij presenteerde in een tweetal lezingen de betekenis van het Limburgse dialect. Er was veel belangstelling voor de diverse onderdelen.

### **Historisch Educatief Platform (HEP)**

De website van Het Historisch Educatief Platform wordt nog steeds veelvuldig geraadpleegd. Deze site bevat veel lesprogramma's voor het onderwijs. De onderwerpen die gekozen worden moeten betrekking hebben op de historie van de omgeving in de ruimste zin van het woord. Nog steeds wordt bekeken of er mogelijkheden zijn om de website te moderniseren en aan te vullen.

### **Overleg Heemkundeverenigingen:**

Jaarlijks wordt een bijeenkomst georganiseerd van het Regionaal Overleg met de Heemkundeverenigingen. Aanwezig zijn vertegenwoordigers van America, Broekhuizen, Grubbenvorst, Meerlo-Wanssum, Melderslo, Merselo, Sevenum, Venray, Castenray, Helden en Horst. Er wordt uitgebreid van gedachten gewisseld over elkaars activiteiten. Afgelopen jaar werd op 29 november voor de 36<sup>e</sup> keer vergaderd Dit keer in Melderslo in het nieuwe onderkomen van de stichting “Geschiedenis Melderslo”. De vergadering staat onder leiding van ons lid de heer Jacques Kelleners. Na afloop ontvangt iedereen een overzicht van alle activiteiten van elke vereniging. . ◀

## **LEZINGEN, CURSUSSEN en EXCURSIES**

De verslagen van de lezingen en excursies worden na de lezing of excursie op de website van het LGOG kring Ter Horst geplaatst. [www.lgogterhorst.nl](http://www.lgogterhorst.nl). Mocht u niet in de gelegenheid zijn de website te raadplegen, dan kunt u contact opnemen met de secretaris.



# BESTUUR LGOG KRING TER HORST

## **Voorzitter:**

*Dhr. drs. M.P.G.M. van den Munckhof, (Marcel)*  
*Harrie Driessenstraat 3, 5961 TT Horst. Tel: (077)3981833*  
[vdmunckhof.m@gmail.com](mailto:vdmunckhof.m@gmail.com)

## **Secretaris en vice-voorzitter:**

*Dhr. P.J.T. Vissers, (Jan)*  
*Hertog Willemlaan 16, 5961 TK Horst. Tel: (077)3984140*  
[secretariaat@lgogterhorst.nl](mailto:secretariaat@lgogterhorst.nl)

## **Penningmeester:**

*Dhr. P. Jakobs R.T., (Peter)*  
*Mgr Aertsstraat 54, 5866 BJ Swolgen. Tel: 0637437188*  
[peter.jakobs.swolgen@gmail.com](mailto:peter.jakobs.swolgen@gmail.com)

## **Lid:**

*Mw. W.J.G. Seuren-Keijsers, (Mien)*  
*De Donckstraat 41, 5975 AB Sevenum. Tel: (077)4671443*  
[pwa.seuren@home.nl](mailto:pwa.seuren@home.nl)

## **Lid:**

*Dhr. ing. P.J.M. Jakobs, (Pieter)*  
*Gastendonkstraat 15, 5961 JW Horst. Tel: (077)3986873*  
[lgog@lgogterhorst.nl](mailto:lgog@lgogterhorst.nl)

## **Lid:**

*Dhr. A.H. Snellen (Arie)*  
*Nieuwe Baan 6, 5865 AN Tienray. Tel: (0478)692196*  
[arie48@ziggo.nl](mailto:arie48@ziggo.nl)

## **Lid:**

*Dhr J Hesen (Jan)*  
*Albert Schweitzerstraat 2, 5961 HC, Horst. Tel. (077) 3988036*  
[he120133@telfortglasvezel.nl](mailto:he120133@telfortglasvezel.nl)

## **Verspreiding convocaten/persberichten:**

*Dhr. drs. W.J. Moorman, (Wim)*  
*Pastoor Notermansstraat 11, 5964 AG, Meterik. Tel: (077)3981606*  
[wim.moorman@hetnet.nl](mailto:wim.moorman@hetnet.nl)